

Emperyalizme ve Faşizme Karşı

DEVİRİMCİ HAREKET

MARKSİZMİ KENDİNE REHBER SEÇENLERİN YOLU KABARMAZ

Marksizm'in aydınlatıcılığında komünizme giden yol, içinde ilerlendikçe güzelleşen ve güzelleştiren türdendir. Yolun hangi aşamasında olursa olsun, yolun kendisine de ucundaki hedefe dair de söylenecek çok şey vardır. Ancak komünizm, doğası gereği şablonlara sığmaz türdendir. Bugünün komünizmi, bugünün komünistlerinin güzelliğe dair ufuklarını yansıtır. Yarının dünyasında, kendisini zenginleştiren maddi koşullarla uyum içerisinde şekillenen bir fikrî üretkenlik, doğaldır ki bugünün ufkunu aşan renklerle bezenmiş olacaktır.

Devrimciler, aşılmış süreçleri irdelerken, doğruluğu kanıtlanmış önermelerin yakasına yapışıp, faturayı ondan çıkarma yoluna gitmezler. Ortada bir başarısızlık varsa, bunun gerçek kaynaklarına inebilmek için öncelikle, Marksizmde tutarlı ve ısrarlı bir hat izlenmelidir. Aksi takdirde, Marksist normların reddi, aynı zamanda tıkanmanın gerçek sebeplerine ulaşabilme çabasının da reddi anlamına gelecektir.

SORUNLARIN ÇÖZÜMÜ DEVİRİMCİ YOL'DA ARANMALIDIR

DEVİRİMCİ HAREKET'TEN

“Komünistler, görüş ve niyetlerini gizlemeyi reddederler. Amaçlarına ancak bugüne kadarki tüm toplumsal düzenin zorla yıkılmasıyla ulaşabileceklerini açıkça bildirirler.” Komünist Manifesto’da vurgulanan bu gerçeklik, devrimcilerin haklılığını olduğu kadar, amaçladıkları dünyanın güzelliğine dair tereddütsüz duruşlarında yansır. Ancak tüm bu haklılığa ve düş güzelliğine rağmen, devrimcilerin işi kolay değil. Hatta kendini anlatma ve anlaşılma problemi bile, ağırlıklı biçimde kendini hissettirmekte ve hemen her konuda, bazen tekrarlara varan bir sabırla anlatmayı ihtiyaç haline getirmektedir.

Bu bağlamda, her sayımızın özel bir önem taşıdığına bilincindeyiz. Özellikle bu sayıda yer alan “İmralı” yazısının, önemli bir ihtiyacı karşıladığına inanıyoruz. Bu nedenle elimizi çabuk tuttuk ve sayfa sayısını düşürme pahasına, gecikmemeyi tercih ettik.

Sevgiyle kalın...

BASTIĞIMIZ YERDE AYAĞIMIZIN İZİ KALMALI

Yöntem konusu tartışılırken veya “tartışma” olgusunun kendisi solun gündemine girdiğinde, belki de dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, tartışmanın (yani tartışıyor olmanın) bizatihi kendisinin bir amaca dönüşmesini önlemektir. Üzerinde yaşadığımız topraklarda devrimcilerin kimi görevleri eksikli biçimde yerine getirmesi, kimi konularda yetersiz kalması mümkün ve anlaşılır bir durumdur. Aynı şekilde, bu yetersizliğin giderilmesi yönünde atılacak yapıcı adımlar da anlaşılır ve gerekli adımlardır. Ancak, “sol eksiktir”, “sol yetersizdir”, “sol acemidir”, “çoluk çocuğa kaldır”, “halkı bunlar mı kurtaracak?” biçiminde dışavuran yaklaşımların ve bunların üzerine oturduğu kavrayışın, anlaşılacak (anlayışla karşılanacak) hiçbir yanı yoktur; hatta zararlı ve tehlikelidir.

Devrimciler, tarihlerinin hiçbir evresinde kendilerini “ulvi bir güç”le, “doğa üstü bir yetenek”le açıklamadılar. Hatta ezilenlerin, yoksulların bağrında boy verdikleri için; genellikle, yetersizlikle malûl koşullarda iş görmek durumunda kalmışlardır. Hiçbir şeyin yoktan var edilemeyeceğini, koşullar üstü olunamayacağını, gerçekçi olunması gerektiğini bilmiş ve buna göre hareket etmişlerdir. Bu dünyada cennetin mümkün olduğunu iddia edip, onu isterken de son derece gerçekçi ve akıllı konumda olmuşlardır.

Tarihin imbiğinden süzülerek oluşan ve giderek bir bilim tutarlılığına kavuşarak, aydınlatıcı bir fener işlevini gören yöntemin kendisi bile, hiçbir zaman mükemmeli tarif etmemiştir. Bunun için her dönemeçte, her kavşakta, her fırtınalı gecede felaket tellallığına soyunmanın, bütün bir devrimci birikimi/geleneği aşağılar duruma düşmenin, devrimcilere başarıyı yakıştırmamanın devrimci gereklilikle açıklanabilir (haklı görülebilir) hiçbir yanı olamaz.

“Devrimcilerin, bu ülke ezilenlerinin devrimci enerjisini açığa çıkarabilecek yeterliliğe sahip olmadığını söylemiştik” demenin, bunu marifet saymanın, bunun üzerine analizler yapmanın bir anlamı yok. Hatta ille de yapılacaksa, bu analizcilerin analizini yapmak gerekiyor. Dünyanın hangi coğrafyasından alınan hangi kesit, bu ülke devrimciliğini böylesine aşağılama hakkı veriyor ki? Dünyanın neresinde, devrimciler engelsiz bir yolun koşucuları haline gelebildi ki? Emperyalizmin hangi uşağı, iktidara doğru yol almakta olan devrimcilere “buyrun geçin!..” dedi ki?

Artık Yeter!

Hiçkimse, kendi iç karanlığını, güneşi reddetme gerekçesi yapmamalıdır. Bu koşu; eksiklerle, yetersizliklerle, düşe kalka, kanayarak ve kanatarak gerçekleşecek... Değerleri sulandırarak, kendi kafa karışıklığını, tereddüt ve yalpalamayı genele malederek bir yere varılmaz. Sınıflar mücadelesinin doğası budur. Devrimin gerçekliği budur. Devrim bedel ister. Eşsiz bir ufku tarafsız güzelliklerini işaret ederken, ona doğru koşacak öznelerde **sızlanmayacak karakterler** ister.

Bunun için, eksiklerimize aldırmandan yürümeli, güzelliği de acıyı da bağrında taşıyan bu yolu geçerken karşılaşılabileceğimiz her tür olasılığa hazır olmalıyız. Tereddüt, en büyük ayakbağıdır. Yere, öylesine sağlam basmalıyız ki, bastığımız yerde, ayağımızın izi kalmalı...

Uykusuz ve karanlık geceler geçirmek, elbette ki zordur; ama devrimciyseniz eğer; dudığımızı ısırığımız yerden, sabahlamış bir yıldız sarkar...

DEVİRİMCİ HAREKET Aylık Siyasi Dergi

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü : Elif Akkaya

Adres: Alemdar Mah. Çatalçeşme Sok. No.6/1 D.4 Çağaloğlu/İST.

Tel-Fax: (0212) 513 95 53

Hesap No: Yapı Kredi Bankası, Çemberlitaş Şubesi, 0104169-8

DM Hesap No: Yapı Kredi Bankası, Çemberlitaş Şubesi, 3006488-1

Abone Yurtiçi Yıllık: 5.000.000.- TL. Abone Yurtdışı Yıllık: 150 DM.

Fiyatı : 500.000.- TL.

Baskı : BANKO OFSET

İÇİNDEKİLER

İmralı’da Neler Oluyor?

1-9

Oligarşinin Egemenliğinin Şiddet Yoluyla Sürdürme

Tercih Devrimci Dinamikleri

Büyütüyor

10-11

Çalışma Tarzı

12-16

Örgütlü İnsan İçin En

Büyük Güvence Örgüt

Bütünlüğünün Kendisidir

17-18

“Moskova Önlerinde”

19-22

Bir Dergi Vesilesiyle

Yabancılaşma Üzerine

Örnekli Değerlendirmeler

23-24

Hollanda Temsilciliği
Beresteinlaan 166 2542 KE
Den Haag - Hollanda
Tel: 0031 (70) 359 56 22
FAX: 0031 (70) 359 56 23

internet adresi
<http://www.devrimci-hareket.net>

Almanya Temsilciliği
Infobüro /CD 3.Welthause
Falk str. 74 60487 Frankfurt-Almanya
Tel: 0049 69 79202751
Fax: 0049 69 79202752

İMRALI'DA NE OLUYOR?

Bilindiği gibi "İmralı" süreci, Türkiye'de "yeni" sayılabilecek bazı tartışmalara vesile olmuştur. Buradaki "yeni"lik, devrimci birikime "değer" olarak geçmiş pek çok olgunun, tartışılmaya başlanmasıdır. Yöntem açısından ilginç ve çarpık olan yan ise, bugüne dek doğruluğu tartışma götürmez olarak kabul edilen olguların, sırf APO tersini söyledi/yaptı diye, tartışılmaya ve reddedilmeye başlanmasıdır. Bu kaygan zemin, devrimcilerin en saygın değerlerini dahi hiç de gerekli olmayan bir tartışmaya konu etmiştir.

Karşı devrimin propaganda gücü düşünüldüğünde, devrimcilerin ayaklarını çok sağlam basması ve kayganlığa itibar etmeyerek dikkatli olması gerektiği, tüm açıklığı ile görülür. Bu, aynı zamanda sorumlu davranışın bir gereğidir.

Bizler, bu bilinçle hazırladığımız yazıda, polemik yapmaktan çok, doğruları hatırlatma yolunu seçtik.

İMRALI'DA NE OLUYOR?

A. Öcalan'ın tutsak alınması sonrasındaki gelişmeler ve savunmada ortaya koyduğu çizgi, daha önceden planlanmış, PKK'ye de doğrudan maledilebilecek genel bir tavır değildir. Büyük ölçüde "içerde" yaşanan gelişmelerin sonucunda ortaya çıkan bir tavır alış sözkonusudur.

Bu yönü ile oldukça bireysel kaygı ve tercihlerin ön plana çıktığı bir durumdan bahsedilebilir. Ancak, APO açısından bireysel nitelik taşıyan gelişmeler, devlet ve yandaşları açısından alabildiğince geniş ve çok yönlü tercihleri, eğilimleri içeriyor; gelişmeleri hedefliyor.

A. Öcalan'ın açıklamalarından -savunmasından- sonra gecikmeli olarak PKK'nin de benzer doğrultuda açıklamalar yapması, sorunun PKK saflarında ne oranda tartışıldığı ve destek gördüğü konusunda soru işaretleri yaratıyor.

A. Öcalan'ın yakalanması ile ortaya çıkan durumdan TC ve ABD -hatta AB- hangi doğrultuda yararlanmak; süreci nasıl yönlendirmek istiyor?

Son bir-iki yıldır, içte ve dışta yaşanan bazı gelişmelerin PKK'de yeni politik yönelimlere yol açacağı bekleniyordu. Özellikle ABD'nin Irak ve Saddam sorunun çözümünde Kürt kartını daha yoğunlukla kullanma tercihi, ister-istemez sorunun ortasına PKK'yi de çekiyordu. PKK ve ABD arasında bu doğrultuda süren diyaloglar biliniyor; bu diyalogların tıkanıdığı noktada, Suriye'den ayrılma, kaçınılmaz hale gelmiştir.

Türkiye'de devletin etkili kademelelerinde de farklı eğilimlerin varlığı uzun zamandır çeşitli biçimlerde yansıyor. Özellikle AB ile ilişkiler ve bütünleşme

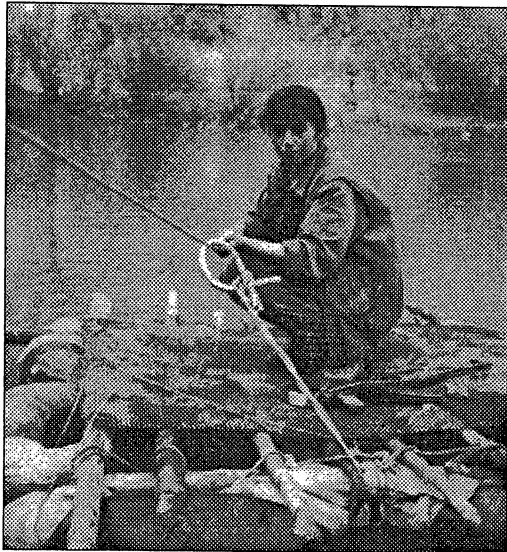
sürecinde Kürt sorunu dahil tüm sorunların çözülerek tam üyelik için engellerin ortadan kaldırılmasını isteyen, oldukça etkili odakların varlığı biliniyordu. Bu kesimlerin bazılarının PKK ile de dolaylı diyaloga girdiği şu ya da bu biçimde kamuoyuna yansımıştı. Ancak, 1998 yazında, çoğu asker olan bu kesimler büyük oranda tasfiye edildi. Bu süreç, ABD'nin Kuzey Irak'a müdahale kararı ile zamanaş oldu. PKK ve APO'ya karşı çıkararak sürek avı yoğunlaştırıldı.

Gelinen noktada devlet, APO'nun yakalanması ile ortaya çıkan durumdan azami yararı sağlamaya çalışıyor. Bir yanda tüm güncel, ekonomik-siyasal gelişmeler "APO şemsiyesi" ile kamuoyundan gizlenirken; iyice kötüleşen sicilini APO'nun açıklamaları ile düzeltmeye kadar pek çok amaç, APO'nun yargılanması olgusunun arkasına gizleniyor. Varlığı bile kabul edilmeyen Kürt Sorunu'na APO'nun açıklamaları ile "çözümler" üretiliyor; "Demokratik Cumhuriyet" kavramı da bunlardan biridir.

ABD, etkili ilişkileri aracılığı ile Kürt sorununda tercih ettiği çözümü şimdilik kavramsal düzeyde de olsa tartışmaya açıyor. Bunu, kendisinin de kabul edileceği noktaya getirdiği APO'nun ağızından yapıyor.

Kürt hareketinin taşıdığı güçlü demokratik potansiyel, gerçek bir demokratikleşme ile taçlandırmak yerine sınırlı kazanımlarla pasifize edilmeye çalışılıyor. Kürt dili ve kimliği üzerindeki kısıtlamaların azaltılması ile sınırlı ve hiçbir siyasal içeriği olmayan kavramlarla Kürtler, "Demokratik-devlet" ile tanıştırmaya çalışılıyor.

APO'nun yargılanması süreci ile birlikte, ABD'nin Türkiye'de Kürt Sorunu'nun çözümlenmesine doğrudan müdahale ettiğini söylemek mümkündür. Bu müdahale, dolaylı biçimlerde artarak devam edecektir. ABD'nin dayattığı çözüme Kürt halkının ikna edilmesi ise büyük oranda APO'ya havale edilmiştir. Bu nedeleler ki -kamuoyu uzun zamandan beri bu yönde şartlandırılmasına rağmen- "idam" gündemin ilk sıralarında yer alan bir madde olmaktan çıkarıldı.

*Özgürlüğe gebe dağlar
rahmini açtığında
öyle bir doğum
gerçekleşecek ki
tarihin
binlerce yıllık kirini yıkayan
temizlik seli karşısında
zorbaliğin tek seçeneği
sürüklenmek olacaktır...*

APO'nun yargılanması süreci ile birlikte. ABD'nin Türkiye'de Kürt Sorunu'nun çözülmesine doğrudan müdahale ettiğini söylemek mümkündür. Bu müdahale, dolaylı biçimlerde, artarak devam edecektir. ABD'nin dayattığı çözüme Kürt halkının ikna edilmesi ise büyük oranda APO'ya havale edilmiştir. Bu nedenledir ki -kamuoyu uzun zamandan beri bu yönde şartlandırılmasına rağmen- "idam" gündemin ilk sıralarında yer alan bir madde olmaktan çıkarıldı.

DEVLET BİÇİMİ, SINIFLAR MÜCADELESİNDEN BAĞIMSIZ BİR OLGU DEĞİLDİR

Devrimcilerin burjuva demokratlarla, işçi sınıfının burjuva demokrasisiyle ilişkisinin biçimine ve sınıfsal analize dayalı tutum alışların gerekliliğine dair bugüne dek çok şey söylenmiştir. Hatta "Bu sorunun kuramsal ilkeleri ilk marksist literatürde, Komünist Manifestosu ve Kapital'de açıklanmıştır." (Proletaryanın Demokrasi Mücadelesi - Lenin, s.7)

"Marks'a göre, eğer sınıflararası uzlaşma olanaklı olsaydı devlet ne ortaya çıkabilir, ne de ayakta kalabilirdi." (Devlet ve İhtilal-Lenin, s.19).

Bu bağlamda, devletin yapısına, rejimin niteliğine dair yapılacak değerlendirmede isabetli sonuçlara varabilmenin asgari ölçütü, sınıflararası uzlaşmazlık olgusunun dikkate alınmasıdır.

Uzlaşmaz karşıtlık üzerine kurulu olan çelişkiler, tarafların çıkarlarının birlikte temsilini olanaksız kılar; çelişki, ya birinin ya ötekini yok olması ile çözülür. Sömürücü egemenliğin söz konusu olduğu sistemlerde böyle bir ortaklık, var olan düzeneğin lehine bir işlev görür.

Rejim tartışmalarında sık sık kavram sorunun gündeme geldiği bilinmektedir; bunlardan **demokrasi**, üzerinde en çok tartışma yapılan kavramlardan biridir. Tartışmaya konu olan rejimin niteliği, ona yakıştırılan isimlendirme ile değil, ardındaki güçlerin kim olduğuna bakılarak anlaşılır.

Bugün çeşitlilik gösteren **burjuva devlet biçimlerinin** aynı öze tekabül ettiği ve son tahlilde birer **burjuva diktatörlüğü** olduğu, genel kabul gören bir tanımlamadır. Bu çerçevede, mevcut düzen içerisinde gündeme getirilecek olan "**demokratik cumhuriyet**"in, burjuva parlamentarizmi olarak mı algılandığı, yoksa devrimci demokratik bir iktidar biçimi mi olduğu; devrimciler açısından karışık/belirsiz olmaması gereken bir konudur.

Kaldı ki mesele, emperyalist-kapitalist sistemin bütünlüğü içerisinde ele alındığında, burjuva demokrasisinin, "sö-

Sema Yüce

ATEŞTEN BİR ZILGİTTİ O

Birkaç kişilik enerjisi

bir ömre sığdırıp

dolu dolu yaşarken

21 Mart gecesinin

en karanlık yerinden

bir meşale gibi parladın

Sana kim "öldü" diyebilir ki?

mürge tipi demokrasiser"le taşıdığı karşılıklı nedensellik ve bağımlılık ilişkisi, sistemin niteliğine dair bir başka gerçeği açığa vurur. Emperyalist ülkelerde verilen "sus payı" niteliğindeki kırıntılar ve dizginleri sınırlı miktarda gevşetilmiş olan hak ve özgürlükler, bir başka yerde (bağımlı ülkelerde) gaspedilmiş olanın oraya aktarılmasından başka bir şey değildir.

Sermayenin ezme ve sömürme iplikleri ile dokunmuş kumaşından, halkın çıkarlarına uygun bir elbise (rejim) oluşturmak mümkün değildir. Sermayenin egemenliğine imkan tanıyan bir cumhuriyette, emekçi halk yığınlarının özgürlük özlemi karşılanamaz. Gerçekte ezilen tüm kesimlerin talebi **demokratik cumhuriyettir**. Ancak, bu tanımlamanın içinin farklı doldurulması ve **burjuva hakimiyet biçimi** olarak işlev görmesi de mümkündür.

Sermaye çevrelerinin kendi aralarındaki mücadelede ortaya çıkan "demokrasi"; devlet kurumları arasındaki bağın ve bu kurumların işletilmesinin nasıl olacağına dair farklılıklarla ilgili bir olgudur. Örneğin, islami sermayenin devlet içindeki nüfus kavgası ve bu yöndeki talepler **demokrasi** kavramı ile gündeme sokulmaktadır. Aynı şekilde, patron örgütlerinin ve birtakım sermaye çevrelerinin bu yöndeki ifadeleri, kitlelerin gerçek demokrasi beklentilerini farklı bir kulvara sokmayı ve/veya devlet içerisinde kendi etkinliğini arttırmaya amaçlamaktadır.

Gerçekte bilinir ki, emperyalizme ilişkiler koparılmadan, oligarşinin hakimiyetine son verilmeden, faşist devlet dağıtılmadan; demokratik cumhuriyet fiilen olanaklı değildir. Bizim anladığımız "demokratik cumhuriyet"i, burjuva hakimiyet biçimlerinden biri olan parlamentarizm değil, sovyet/konsey örgütlenmesi tanımlar. Demokratik halk iktidarının bir biçimi olan **sovyet demokrasisi**, aynı zamanda Kürt halkının kendi kaderini öz-

gür iradesi ile tayin edebilmesinin, hem koşulu hem de güvencesi olacaktır.

Ezilenlerin tarihi göstermiştir ki, bırakalım faşist rejimleri, burjuva demokrasisine ve burjuva demokratlarının kendisine güven olmaz. Verilen hiçbir sözün, vaat edilen hiçbir şeyin garantisi yoktur. Sınıfsal fark ve çıkarlar, ezilenlerin karşısına "uzun boylu" duvarlar çıkarır. Bu duvarların aşılmasında, bilinmesi gereken iki gerçeklik vardır. **Birincisi**, bu işin kolay kaçma biçiminde bir çözümü yoktur. **İkincisi**, ezilenler bu işte asli olarak kendi özgüçlerine güvenmek zorundadır.

"Sanki her yerdeki **burjuva demokrasisinin tarihi** işçilere bütün güvenlerini beyanlara, taleplere ve sloganlara bağlamamalarını söyleyormüş gibi, sanki tarih boyunca yüzlerce kez burjuva demokratların sosyalist sloganlarla ortaya çıkıp sadece tam bir özgürlük değil aynı zamanda eşitlik de istediğini ve bu yolla burjuva demokratları olmayı bir yana bırakmadıklarını ve proletaryanın kafasını daha da fazla bulandırdıklarını görmüyormuşuz gibi." (Proletaryanın Demokrasi Mücadelesi-Lenin, s.10, abç.)

MARKSİZM, HİÇBİR ZAMAN VE HİÇBİR YERDE ŞABLONCULUĞU TELKİN ETMEZ; AMA, AYNI MARKSİZM, "DEĞİŞEN KOŞULLAR"A SİĞİNARAK TAHRİFAT YAPMA ÖZGÜRLÜĞÜ DE VERMEZ

"Biz kimiz ve ne istiyoruz?" sorusuna verilmiş en özlü yanıt olan **Manifesto**, dallanıp budaklanan süreçlerin kafa bulandırıcı girdaplarında, yanlış ağına takılmayı önleyen bir rehber, ilk ve vazgeçilmez "göz ağrısı" olma özelliği ile devrimciler (komünistler) için "**Tüm zamanların el kitabı**" olma özelliğini koruyor.

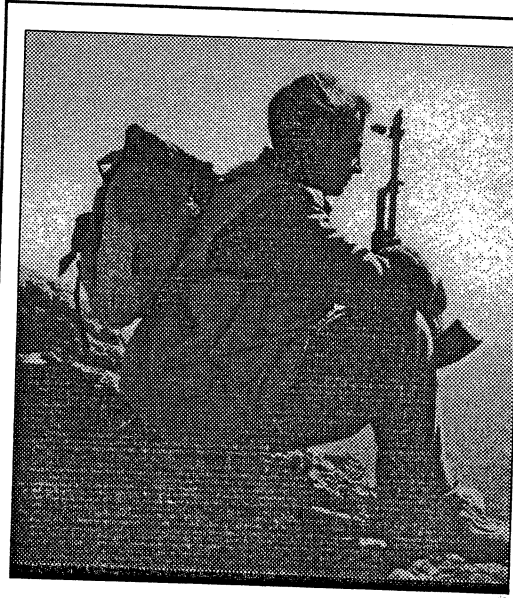
Marx ve Engels, Komünistler Birliği'nin isteği üzerine, çalışma masasında ürettikleri soyut fikirleri değil, komünist-

lerin yaşam içerisinde ürettikleri ve tanımlanması bir ihtiyaç haline gelen dünsel sistematığı yansıtıyordu.

Komünistler Birliği'nin önceli olan Adiller Birliği'nin Merkez Komitesi tarafından Şubat 1847'de yayınlanan genelgedeki "İnsanlık dev adımlarla ilerliyor, bilinç ve onunla birlikte özgürlük isteği yaygınlaşıyor. Bu isteme yanıt vermeli ve insanları, ruhlarının sesine aykırı yasalara boyun eğmemeleri için teşvik etmeliyiz." (Komünist Parti Manifestosu, Marks-Engels, Önsöz Yerine, Raul Marco, s.11) önerisi; bugün toplumlarında, **dayatılan ruhsal çürüme ve kanatlan özgürlük özlemleri** sebebiyle, çok daha anlamlı ve günceldir. Devrimciler, karşıdevrimin almış olduğu mesafe ve yansıttığı heybetli görüntü karşısında, moral cesaret kırılmasına uğramadan yoluna devam etmeli ve amaçlarını her zaman -net biçimde- tanımlamaktan geri durmamalıdır. Aynı genelgede "Toprakların bütün insanların ortak malı olduğu, herkesin çalışmak, yeteneklerine göre üretmek ve gücüne uygun olarak da zevk almak ve 'tüketmek' imkanına sahip olduğu bir sistemdir." (age., s.11) biçiminde tanımlanan komünizm için, o gün olduğu gibi bugün de, "saldırı" niteliği taşıyan çok şey söylenecektir. Bu tür saldırıların, somutlanmış yaşam örnekleriyle ve doğru tanımlamalarla aşılması her zaman mümkündür.

Manifesto'da tanımlanan ve dünyanın dört bir yanına taşınan idealler, 2000'li yılların eşliğinde bugün, "komünizm öldü" ayınlarının düzenleyicileri ile **komünizmin ısrarcı taşıyıcıları** arasında, daha yaygın ve çeşitli biçimler alan bir kavga'nın konusu durumundadır. Bu ideallerin gerçekleşme imkansızlığına işaret eden kanıtı(!) değerlendirmelere ve koparılan güdümlere rağmen, pek çok coğrafyada somutlanmış önbiçimlerle ve devrimcilerin kendi yaşamlarında hayat bulan örneklerle, söz konusu hedeflerin bugün bile ütopya olmaktan çıkarıldığını söylemek mümkündür.

Komünist Manifesto'nun farklı tarihsel evrelerdeki geçerlilik oranını saptarken izlenecek yol, nerede durulduğu ve bakılan yerde ne görülmek istendiği ile ilişkisiz değildir. Hele ki bugün, değişen koşulların, Manifesto'yu geçersiz kıldığı iddiasında bulunanların durdukları yere özellikle bakılmalıdır. Kapitalizmin ömrünü uzatacak en güçlü etmenlerden birinin de "yıkılmazlık fikri"ni yaygınlaştırmak olduğunu bilen kapitalist dünya egemenleri için, komünist fikirlerde **sürekli-**

**Ay
bir gerillanın düşlerini
resmetmek istencesine
düşer
dağ doruklarına**

**Kayalar
bir yar gibi
açar kollarını
gölgeler büyür
yol aydınlanır
Bir sevgilidir dağlar
koynuna çeker gerillasını...**

liği sakatlamak son derece önemlidir. Bunun için doğrudan saldırıların yanında, tahribatlar yaratmak ve **rota bozucu** etkilerde bulunmak da burjuvazinin amaçları arasındadır.

Tarihlerinin hiçbir evresinde değişim olgusunu yadısmayan marksistler için, bugün de değişen pek çok şey vardır. Ancak bunların saptanması, özellikle sınıflar mücadelesinin yüklediği görevlerin yerine getirilmesinde sürekliliği zaafa uğratmadan yapılmalıdır. Mülksüzlerle mülk sahipleri arasındaki orandan teknolojiye ve emek üretkenliğinde sağlanan gelişmelere, gerçekleşen sosyalizm ve devrim deneylerinden kaybedilen mevzilere, arada geçen dünya savaşlarından savaşların bugün aldığı biçimlere kadar pek çok gelişme/değişim yaşanmıştır. Hatta "döneklik sektörü"nde de önemli bir artış kaydedildi. Ne varki burada asıl sorun, değişimin neleri neden geçersiz kılmadığını anlayabilmektedir.

Yazarlarının kendisinin "'Manifesto', üstünde değişiklik yapmaya artık kendimizde hak görmediğimiz bir tarihsel belgedir." dediği böyle bir eser; eskimiş, kadük bir hal almış olduğu iddialarının önlemeye, görünmez kılmaya çalıştığı şey, gerçekte asıl görünmesi gereken şeydir. Kapitalizm, sınıfları ve sınıflar arasındaki savaşı kaçınılmaz kılan gerçekleri hiçbirini ortadan kaldırmamış; açıklık, yoksulluk, sefalet, savaş ve yıkım kapitalizmin kaçınılmaz özellikleri/sonuçları olarak insanlığı tehdit etmeye devam etmektedir.

Burjuvazinin, kendi mezar kazıcılarını ürettiği ve onun sisteminin yıkılması gibi, proletaryanın zaferinin de kaçınılmaz olduğu, Manifesto'nun üzerinde oturduğu

ana eksenlerden biridir. Aynı şekilde "Manifesto, Marks ve Engels ile birlikte teorik gelişimi içerisinde olağanüstü nitel bir sıçrama gerçekleştiren düşünce tarihinin ilerleyişinin ürünüdür. Manifesto, sosyalizmi belirsiz ve bir ölçüde bulanık bir fikirden, bir bilim düzeyine yükselterek, ona kayda değer bir adım attırıştır." (Önsöz Yerine, Raul Marco, s.22)

Zanaatkarların en gelişkin sınıf olduğu ve ütopyik sosyalizmden bilimsel sosyalizme geçişte tekabül eden bir dönemde yazılan Manifesto, bir şeyleri yoktan varetmiyordu. 1852'de **Weydermeyer**'e yazdığı bir mektupta Marx, şunları söyler: "Bana gelince, ne modern toplumdaki sınıfların varlığını, ne de bunların kendi aralarındaki savaşımı bulgulamış olmak onuru bana ait değildir. Benden çok uzun zaman önce, burjuva tarihçileri, bu sınıf savaşımının tarihsel gelişmesini çizmişler ve burjuva iktisatçıları da bu gelişmenin ekonomik anatomisini dile getirmişlerdi. Benim yeni olarak yaptığım şudur: 1- Sınıfların varlığının, yalnızca üretimin belirli tarihsel gelişme aşamalarına bağlı olduğunu tanıtlamak; 2- Sınıf savaşımının, zorunlu olarak, proletarya diktatörlüğüne götürdüğünü tanıtlamak; 3-Bu diktatörlüğün kendisinin de, ancak, bütün sınıfların ortadan kaldırılmasına ve sınıfsız topluma geçişten başka bir şey olmadığını ortaya koymak." (Bkz. Gotha ve Erfurt Programlarının Eleştirisi, sunuş, s.12)

Manifesto'yu, "tüm zamanların el kitabı" olarak tanımladığımızda, en moda reflekslerden biri ile karşılaşacağımızı ve "değişen koşulların eskittiği gerçeklikler" hatırlatması yapacağımızı biliyoruz. Kaldı ki, Marx ve Engels'in kendileri

Fikri Baygeldi

**Ay nöbete durmuş
Kutup yıldızı hazırolda
Haberin ilk oraya düştü
Tüm gökyüzü yanıyor!..
Meltemsiz kalan denizler,
yalnızlık çeken dağ etekleri,
üşüyen nehirler,
her yer ısınmış!..
Bir an yas tutacak gibi olduk.
Ama sonra yas gibi, göz yaşlarımızı da
tutuşturduk,
Aydınlık kokuyor geceleri!..**

Manifesto'nun üzerinden 25 yıl geçtikten sonra "1872 Almanca Baskıya Önsöz"de, eksikli olan veya eskimiş olan yanlarından söz etmektedirler. Önemli olan, gerek Manifesto'nun kendisini, gerekse onunla ilgili yapılan değerlendirmelerdeki özü doğru kavramaktır. Aynı önsözde Marx ve Engels'in yaptığı "son yirmibeş yıl içinde koşullar ne kadar değişmiş de olsa bu 'Manifesto'da geliştirilmiş genel esaslar, bir bütün olarak bugün de hâlâ tam doğruluğunu korumaktadır. Ayrıntıda şu ya da bu düzeltmeler yapılabilir. Bu esasların pratikte kullanılışı, 'Manifesto'nun kendisinde de açıklandığı gibi, her yerde ve her zaman mevcut tarihsel durumlara bağlı olacak ve dolayısıyla 2. Bölümün sonunda önerilen devrimci önlemlere kesinlikle özel bir ağırlık verilmeyecektir." (age., s.28) biçimindeki değerlendirme neyi nasıl anlamak gerektiğine dair çok şey anlatmaktadır. Önemli olan o önlemlerin, önerildikleri tarihsel koşullar bağlamında anlam ve önemini ölçebilmektedir. Böyle bir ölçü, farklı tarihsel kesitlerde veya değişik coğrafyalarda ihtiyaç haline gelecek olan değişikliklerin veya eklerin ne olması gerektiğini tartabilmenin de ölçüsü olacaktır. Aslında Marksizm, bize hiçbir zaman ve hiçbir yerde şablonculuğu telkin etmez. Ama aynı Marksizm "değişen koşullar" a sığınarak tahrifat yapma özgürlüğü de vermez.

Marksizm aydınlatıcılığında komünizme giden yol, içinde ilerlendikçe güzelleşen ve güzelleştiren türdendir. Yolun hangi aşamasında olursa olsun, yolun kendisine de ucundaki hedefe dair de söylenecek çok şey vardır. Ancak Komünizm, doğası gereği şablonlara sığmaz türdendir. Bugünün komünizmi, bugünün komünistlerinin güzelliğe dair ufuklarını yansıtır. Yarının dünyasında, kendisini zenginleştiren maddi koşullarla uyum içerisinde şekillenen bir fikrî üretkenlik, doğaldır ki, bugünün uf-

kunu aşan renklerle bezenmiş olacaktır. Dikkat edilirse, komünizme dair alınan mesafeler tanımlanırken ve önerilen programlarda, kapitalizm kaynaklı engellerin kaldırılması amacı, özel bir ağırlık teşkil eder. Örneğin, sözü edilen ikinci bölümdeki önlemlerde yer alan "Tüm çocuklar için kamusal ve parasız eğitim. Çocukların bugünkü biçimde fabrikalarda çalıştırılmasına son verilmesi. Eğitimin maddi üretimle bütünleştirilmesi, vb." talepler, gelişen ve değişen koşullarla beraber yerini çok farklı/başka amaçlara bırakacaktır/bırakmaktadır. İçinde bulunulan tarihsel zeminde ve üzerinde yaşanmakta olan coğrafyada ihtiyaçlar gibi, ihtiyaçların tanımlanması da bir özgünlük kazanabilir. Bir bedevînin denizi "her tarafı su olan bir çöl" olarak tanımlaması gibi, alışkanlıklar, dile rengini verebilir. Önemli olan, o renkteki dille, somutun tanımlamasını yapabilmektedir.

Devrimciler, aşılmış süreçleri irdelerken, doğruluğu kanıtlanmış önermelerin yakasına yapışıp, faturayı ondan çıkarma yoluna gitmezler. Ortada bir başarısızlık varsa, bunun gerçek kaynaklarına inebilmek için öncelikle, Marksizmde tutarlı ve ısrarlı bir hat izlenmelidir. Aksi takdirde, Marksist normların reddi, aynı zamanda tıkanmanın gerçek sebeplerine ulaşabilme çabasının da reddi anlamına gelecektir.

Ezilenler, tarihleri boyunca hiçbir kazanıma kolay ulaşmamış, her seferinde zoru başarmak durumunda kalmıştır. Örneğin, Kızıldere'nin yaşamına baktığımızda, her haliyle "savaşmak yaşamaktır" dediğini görürüz. Düşmanları ona olağanüstü bir dirence sahip olmayı öğretir. Başka türlü yaşayabilme koşulu yoktur. Gerekirse "günde 70 mil koşacak, ağzında yutmadan yarım gün süreyle su tutabilecektir". Aynı şekilde, Kürt halkı, zulme karşı başkaldırıda eşsiz örnekler sergilemiştir. Böyle bir mücadelenin bağ-

rında taşıdığı kazanımlar, yüreklerde ve beyinlerde biriktirdiği güzellikler, kavganın sürdürücüleri tarafından bile yeterince tanımlanamayacak boyutlardadır. Bu güzellikleri aşındıracak adımlar, hiçbir gerekçe ile haklı gösterilemez.

Nerede durulduğuna ve ne yapılmak istendiğine bağlı olarak, farklı türde görünen ve farklı anlamlar yüklenen olgular vardır. Şiddet de bunlardan biridir. Kürt halkının yakın geçmişine bakılacak olursa, hemen her engeli şiddet yoluyla aştığı görülür.

"Mücadele, tek tek kişilere özgüven kazandırıp kendini tanıma şansı verirken, başkasını da tanımanın koşulunu yaratmış; bütünleşmenin kaynaşmanın çimentosu olmuş, ortak irade etrafında yaratıcı bir güce dönüşmenin koşulunu sağlamıştır.

(...)

Sınıfların olmadığı; silaha, şiddete gerek kalmadığı, eşit ve özgür bir dünyanın mücadelesini veren devrimciler bugün için, bu uğurda, ihtiyaç duyulduğu ölçüde şiddet kullanılması gerektiğini bilir ve savunurlar. Böyle bir şiddet insanı güzelleştirir; böyle bir insanın elinde silah güzelleşir.

(...)

Bireyciliğin yerine kollektif bir ruh almış, dayanışma bir yaşam haline gelmiştir. Çocuklar bile, taşlarını birleştirdiğinde nemuhteşem bir güce sahip olduklarını görmüşlerdir. Gerillaya katılan kadın, özgürleşme sürecini 'Bu düzende mümkün mü?' sorusunu sordurma fırsatı vermeden yaşamıştır." (Devrimci Hareket, Sayı.1, s.27)

Yaşanan pratik, koca bir halkın deneyim haznesinde müthiş bir birikim sağlamıştır. Bu birikimin hakkını vermek, yolun hangi evresinde olursa olsun, önünü devrimci araçlarla açabilmekle mümkündür. Gerçekte her deneyimin yararlı bir yanı vardır; yeter ki, **ufuktaki özgürlük ışıklarıyla yıkanma bilinci** sakatlanmasın.

"Bazı insanlar şu ya da bu konu hakkında 'o eskidi' diyorlar bazen; 'onun zamanı geçmiş'. Yanlış! Bir konunun zamanının geçmesi diye bir şey olamaz. İç Savaş'ı eski, zamanı geçmiş bir konu olarak nitelendiren insanlar var. Hiç alakası yok! Bundan on yıl, hatta yüzyıl sonra da, hâlâ taze olacaktır, hâlâ harika bir konu olacaktır-yeter ki bunu daha da gerçekçi ve daha da canlı bir şekilde yeniden resmedecek yetenek bulun! Ama bunu ancak sürekli ilerlersek, sürekli, yorulmak bilmezsizin bilgimizi ve yeteneğimizi artır-

mak için çalışırsak yapabiliriz." (Selam! Yaşam Ateşi, N.Ostrovski, s.51, 1935)

SINIFLAR MÜCADELESİ SERT VE AMANSIZDIR

Karşı-adım ihtimallerinin önünü ağır yaptırımlarla kesen; ölüm, yıkım tehditleriyle hakimiyetini sağlamlaştıran iktidarlar, kimsenin aşmaya cesaret edemeyeceğine inandıkları "çit"lerle korunurlar. "Çit"lerin yüksekliği, sağlamlık ve miktarı, birikmiş deneyimlere göre artar. Ancak bu çitler, gerçekte insanlığın en doğal hareketlerini, üretkenlik ve büyüme potansiyelini, daha güzeli isteme dürtüsünü gemleme üzerine kurulu olduğu için, sürekli olarak elden geçme ihtiyacını doğurur. Tehditlerin boyutu ne denli yüksek olursa olsun; insanı sarıp sarmalayan değişim heyecanı, kaderini belirleme tutkusunu, boyun eğmemenin damarlarında dolaş-

ların yenilgisi ile sonuçlanabilmesi için, her yüreğin kaldıramayacağı, her aklın almayacağı boyutlarda sahneler yaşanacaktır. Bunlar, ismarlanmış senaryo kesitleri değildir; ama mevcut tüm veriler, bu tür geçişlerde fırtınanın kaçınılmaz olduğunu gösteriyor. Bu nedenle de kavga belki kuşaktan kuşağa devreden bir devamlılıkta sürecek; ama, süreçte tayin edici rolü fırtına çocukları oynayacaktır.

Haramiler, halkların gaspedilmiş emeği üzerine kurdukları ve asalakça yaşamalarına imkan veren düzenlerini korumak için şiddetin her boyutuna başvururlar. Bu, tarihte giderek haklı şiddeti mümkün ve gerekli hale getirmiştir. Hakımı koruyan ve onurunu çiğnetmek istemeyen halk kesimlerinin karşı duruşu, bu haklılığın en belirgin biçimidir. Haydutluğu kendilerinde hak olarak görenler, itiraz olasılığında şiddeti kat be kat arttırır-

nımlanabildiğinde, ölüm de anlaşılır olacaktır.

"Ölmek, ama bildiğin bir şey uğruna ölmek, bambaşka bir iş. Adamın ölmeye gücü yeter o zaman. Hele kendinin haklı olduğunu bilse insanın ölmeye sabrı bile olur. İşte, kahramanlık buna denir." (age., s.259-260)

Zorbahğın hüküm sürdüğü coğrafyalarda, başkaldırı cesaretini kırmak ve itiraz olasılığının sesini kısmak için tehditin boyutu oldukça yüksek tutulur. Kimsenin dayanamayacağına inanılan bir baskı ile direniş potansiyelleri kırılmaya çalışılır. İşte bu türden atmosferlerin karabasan gibi çöken ağırlığına teslim olmamak ve hatta, güç dengesine aldırılmaksızın meydan okuyabilmek; devrimcilerin, öncülerin işidir.

Sınıf bilinçli özneler, sınıf düşmanlarını iyi tanıdıkları için onlardan aman dilemezler. Böyle bir davranışın hiçbir yararı olmayacağını ve sadece cellatlarını sevindirmeye yarayacağını bilirler. Böyle bir bilinç, sadece sakın düşünme anlarında değil, "ölüme çeyrek kala" da olsa korunmalı ve gereği yapılmalıdır.

Esir alınmış ve Polonya birlikleri tarafından kurşuna dizilmeyi bekleyen Stepanov, aynı durumdaki kızkardeşlerden, ağlamamalarını ve cesur olmalarını istiyordu:

"Arkadaşlar, gözyaşlarınız yersiz. Siz burada ağlayınız, ama orada ağlamamalısınız. Bu kana susamış köpekleri mi sevindeceksiniz? Nasılsa kimseye acımız onlar, nasılsa öleceğiz. Hiç değilse onurlu bir biçimde ölelim. Hiç kimse diz çökmesin. Unutmayan arkadaşlar, namuslu, onurlu ölmek gerek." (age., s.272)

Bunlar yaşanmış olaylardır, gerçektir. Dünyanın dört bir yanında zulmün birbirine benzerliği, direnmeyi de benzer kılmıştır. Onurun vatani yoktur; o, her coğrafyada, ona yakışanlarca temsil edilir. Bunun öznesi Ayçe olur, Sema olur, Roza olur, Hıdır, İlyas veya Valya olur...

"Artık darağacına yaklaştıkları zaman Valya bir marş söylemeye başladı. Ben hiçbir zaman böyle bir ses duymuş değilim, ancak ölüme mahkum olan bir kimse bu kadar ateşli şarkı söyleyebilir. 'Varşavyanka' marşısını söylüyordu, arkadaşları da ona katıldılar. Atlılar onlara durmadan kamçı indiriyordu. Kudurmuşçasına dövüyorlardı onları. Ama onlar kamçı darbelerini duymamışa benziyorlardı. Sonunda onları yere yıktılar, çuval gibi yerde sürüklemeye başladılar. Üstünkörü kararı okudular ve ilmekleri boyun-

Mimiklerine bütün bir halkın
umudunu yüklemiş
Bayram yeri gibi güler...
Bir kadın vurulmuş derler
Zagroslar tutamaz kendini
bir çift gözyaşı
süzülür yanaklarından
Bir insan vurulmuş derler
Açılan göğsünden yüreği dökülür toprağa
Toprak aşılır, aşı tutar
Zagrosların yüzü gülüyor artık
Bire bin veriyor GURBETELLİ

Gurbetelli Ersöz

tırdığı içsel mutluluk; "çit yapıcılar"ın ufku aşan bir cesaret ve üretkenliği açığa çıkarır. Aşılan her tehlike sonrasında, bir başka tehlikeye kafa tutmanın koşulları, özellikle de başarıya olan inancın büyüttüğü pozitif bir heyecan oluşur.

Sınıf düşmanları arasındaki çatışmalar, sert ve acımasız geçer; yangınlar büyük olur. Böyle çatışmaların yürütücü özneleri, yüzlerini alevin yakıcılığı sarmışken, gözlerini kırpmadan dövüşmeyi sürdürür.

"Bütün dünyayı yangın sarıyor. Köleler ayaklanıyor, eski hayatlarını yakacak onlar. Ama bunun için güçlü kuvvetli, yüreği pek adamlar gerek, (...) Güçlü kuvvetli, sağlam cinsten millet gerekiyor, öyle ki dövüşten korkarak hamam böceği gibi ışıktan kaçarcasına ilk deliğe sığınmasın, amansız vursun, indirsin yumruğunu. (Ve Çelik Böyle Sertleşti, Nikolay Ostrovski, s.150)

Böyle bir dövüşün, tarihi boyunca güçlü olmaya, zulmetmeye alışmış olan-

lar. Gerçekte savaşlar, ölüm ve yaralanmalar itici ve soğuktur. İnsan doğasına terstir. Hatta bu nedenle, propaganda araçlarını elinde bulunduran haramiler, haklı bir direnişin öznelerinin ellerindeki silahı istismar etme yoluna giderler. Gerçekte ise, bunun müsebbibi onlardır. Bu nedenle, taraflarüstü bir kavga karşılığı değil; haklı olanın gözetildiği bir tercih öne çıkarılmalıdır.

Beyaz ordunun uzantısı niteliğindeki Polonya birlikleri ile çarpışırken, Polonyalı bir askeri öldüren Sergey'in haklılığı da bu çerçevede değerlendirilmelidir.

"Ve Sergey öldürüyorsa yeryüzünde artık insanın insana el kaldırmaması için öldürüyor, o günü yakınlaştırmak için cana kıyıyordu.

Polonyalı düştü.

Sergey'in eli titremedi. Biliyordu Sergey, o kadar büyük bir şefkatle sevebilen, bu kadar vefalı bir dost olabilen o, daha da öldürecekti." (age., s.253)

Aynı şekilde, nedenleri ile beraber ta-

larına geçirmeye başladılar. O zaman biz bir marş tutturduk" (age., s.274)

EZİLENLER, TARİH BOYUNCA GİRDİKLERİ HER SAVAŞTA HAKLI TARAFI OLUŞTURMUŞLARDIR

Kendi varlığını halka karşı, doğaya karşı; insanlığın düş güzelliklerine ve beklentilerindeki masumiyete karşı kurmuş olan; varlığının devamını başkasının yokluğu, kendi yaşamını başkasının ölümlü üzerine kurmuş olan; haksızlıklar üzerine bina ettiği zenginliklerini silah ve şiddet unsurlarına borçlu olan bir güç; jestten, iyi niyet telkininden, **uzatılan bir gülün kokusunu paylaşma güzelliğinden** anlamaz. Karşısında boyun eğmek, onun için bir fırsattır; ama daha çok ve daha kolay zulmetmek için bir fırsat.

Tarihinin hiçbir evresinde ezilenlerin, bedava hak kazandığı, ezenlerin de hak bahsettiği görülmemiştir. Başkasının emeğini çalarak oluşturduğu saraylara yönelen başkaldırılarda "seller gibi" kan akıtmak, ezenlerin sınıfsal karakterleri gereğidir ve tarihleri bu türden örneklerle doludur. Bu, sınıflar mücadelesinin gerçekliğidir. Böyle bir gerçekliği kapsamayan bir perspektifle ve mücadelenin tamamen dışında kalan bir zeminde savaşın kötülüğünden dem vurmak, adeta dilenircesine barış istemek; sıkılmış **haklı kurşunları**, kirli ellerin sıkıldığı kurşunlarla aynı kefeye koymak; yarar değil, zarar getirir. Haklı bir davanın savaşçıları, istedikleri koşullarda bir barış gerçekleştirmede ona "evet" diyebilirler. Ancak o durumda, **temizlik kazanına** halk düşmanları ile beraber girmezler. Çünkü onlar temizdir ve aklanmaya ihtiyacı yoktur.

Hiç kuşkusuz, eziyet çekmek bir erdem değildir. Ancak, eziyetin kaçınılmazlığının bir gerçeklik olduğu durumlarda, boyun eğmemek ve bedeli ne olursa olsun direnerek, kaderini kirli ellere bırakmamak bir onurdur. Çatışmayı kabullenmenin şiddeti arttıracığı, ödenecek bedelleri büyüteceği bilindiği halde; toplumların tarihinde onun yerine geçirilecek daha "kansız" bir çözüm bugüne dek bulunamamıştır. Taşların dizilişindeki bu uygunsuzlukta, devrimcilerin hiçbir "günahı" yoktur. Bu uygunsuzluğun giderilmesinin vebali de onlara ait olmayacaktır. "İşçi sınıfının kurtuluşu için demirle ve ateşle yok edilmesi gereken çok fazla şey var bu dünyada" diyen Lenin, aynı gerçeğe işaret etmiştir.

Bütün bir halkı kılıcının keskin tarafıyla muhatap eden diktatörlük, başkaldı-

Bütün bir halkı kılıcının keskin tarafıyla muhatap eden diktatörlük, başkaldırı olasılığında ve öncü-kitle iletişiminin somutlandığı kanallarda daha saldırganıdır. Ancak, mücadelenin meyvelerini vermeye başladığı, kavganın sonuç alıcı tadına varıldığı durumlarda, halkın özgürlük şarkıları çok daha gür ve ısrarlı biçimler alır.

rı olasılığında ve öncü-kitle iletişiminin somutlandığı kanallarda daha saldırganıdır. Ancak, mücadelenin meyvelerini vermeye başladığı, kavganın sonuç alıcı tadına varıldığı durumlarda, halkın özgürlük şarkıları çok daha gür ve ısrarlı biçimler alır.

"Devrimler tarihin lokomotifleridir, der Marks. Devrimler ezilenlerin ve sömürülenlerin bayramıdır. Halk yığınları hiçbir zaman, yeni bir toplumsal düzenin yaratıcıları olarak devrim sırasında olduğu kadar etkin öne atılmazlar. Böyle zamanlarda halk kitleleri, tedrici ilerlemenin dar küçük-burjuva ölçüleriyle değerlendirildiğinde mucizeler yaratma yetisindedir. Fakat böyle zamanlarda devrimci partilerin önderlerinin de görevlerini daha kapsamlı ve daha cesurca ortaya koymaları, şiarlarının devrimci kitlelerin insiyatifinin önünde gitmesi, onların yolunu aydınlatması, onlara demokratik ve sosyalist idealimizi bütün görkemi ve güzelliği içinde göstermesi ve tam, mutlak ve tayin edici zafere giden en kısa, en doğrudan yolu göstermesi zorunludur. (Seçme Eserler-Lenin, c.3, s.115)

HALKA KARŞI SAVAŞANLAR, ZAFER KAZANAMAZLAR; BU NEDENLE, SIK SIK SAHTE ZAFER TÖRENLERİNE İHTİYAÇ DUYARLAR

Emperyalizm, aynı zamanda siyasal gericiliği de dünya ölçeğine taşıyan bir olgudur. Bu nedenle sadece ekonomiye değil, devletlerin halklara karşı terörüne de uluslararası bir nitelik kazandırmıştır. Emperyalizm, sosyal kurtuluş mücade-

lerine olduğu kadar, ulusal kurtuluş mücadelelerine de düşmandır ve bunu her fırsatta ortaya koymaktadır.

Dünya coğrafyasının hemen her parçasında, sisteme karşı dinamikler içeren bütün hareketlerin, emperyalizm ve yerli işbirlikçileri tarafından "uygun" biçimlerde bastırılması için çaba harcanmakta, bu konuda her türlü imkan devreye sokulmaktadır. Türkiye Kürdistanı'nda bugüne dek yaşanan pek çok isyanın şiddet yoluyla bastırılmış olması da bu gelişmelerin bir parçasıdır. Ancak bu "zafer"ler, Türkiye egemenlerini ileriye götürmemiş, her seferinde yeniden ve daha bilinçli bir "ayağa kalkış" söz konusu olmuştur. Seyit Rıza'nın "Dersime sefer olur ama zafer olmaz" sözündeki gerçeklik, kavganın bütünü için geçerlidir. Haklı bir dava için dövüşenlerin yenilmesi ne davayı ne de dava için mücadeleyi yok etmez. Mücadele, amaçlanan hedefe ulaşıncaya kadar, çeşitli biçimlerde sürer.

Böyle bir gerçekliğin ağırlığı, kavganın haksız yönünü temsil eden odakları manipülasyona, her türlü hile ve demagojiye muhtaç hale getirir. Psikolojik savaşla, yanıltıcı sonuçlar yaratmak, en büyük "marifet"leridir.

Devrimcilerin, psikolojik savaşa karşı rolü, sadece "aldanmamak" değil, aynı zamanda boşa da çıkarmaktır. Psikolojik savaş zehrinin, insanı besleyen her türlü gıdaya bulaştırılmak istendiği, günümüzün bu zorlu koşullarında, ya bu zehirle sarhoş edilecek ve yüzümüzü yanlış yere döneceğiz; ya da geleceğe ayık kafa ile bakabilmenin berraklığı ve onuruyla tarih sayfalarına geçeceğiz. Bu onur, bir cesareti gerektirir; her cesaretin ise bir bedeli vardır. Ama, bedel dediğimiz nedir ki? Bugüne dek devrimcilerin, bedel ödeme cesaretini tarihe yazdırmadıkları bir coğrafya kaldı mı ki?

Halka karşı düşmanlığı ve sermaye güçlerine uşaklığı seçenler, dünyanın her yerinde benzerdir. 12 Eylül 1992 tarihinde Lima'da tutuklanan, Peru Komünist Partisi'nin Önderi Gonzola (Abimeal Guzman) için uygulanan özel psikolojik savaş taktikleri, başvuru alanlar, medyanın desteği ile sahnelenen sahtekarlık klipleri; Abdullah Öcalan'ın tutuklanması sonrasında Türkiye faşizmi tarafından yapılanlarla şaşırtıcı boyutlarda benzerdir. Teslimiyet haberleri, örgüt içi çatışma senaryoları, video kasetler, demokratik kitle örgütlerine ve heyetlere saldırı, avukatları sindirme operasyonları, siyah kar maskeleri, her türlü hukuki normun çiğnenmesi, vb., vb. ... Öyle ki,

Fujimori mümkün olan en küstah edayla Gonzalo'nun kendi durumu için söylediği "Zafere giden yolda küçük bir büküntü" gerçeğini değiştirmedir. Belki kayıplar verildi, maddi ve manevi kırılmalar yaşandı; ama bugün Gonzalo hâlâ tecrit edildiği adadan moral ve güç kaynağı olmaya devam ediyor.

Diktatörlük ve onun uşakları, sahte zaferlerle yetinedursun, özgürlük için dövüşenler, amacın nihai zafer olduğu bilinciyle yoluna devam edecektir. Abdullah Öcalan'ın tutsak düşmesi de, tutsaklıkta (sorgu, mahkeme, vb.) geleneklere uygun doğru tavrı koymamış olması da mücadeleye hız kaybettirmiştir. Ancak bu, devrimcilerin kendi iç meseleleridir. Devrimciler, bu sorunları kendi tarzları ile aşmaya çalışırken; düşmana ve onunla işbirliği yapanlara karşı ortak tavır geliştirebilmenin en güzel örneklerini verebilmektedir. Bu, devrimciliğin güzellik bileşeninin ne ölçüde içselleştirilebildiğinin de kanıtı olacaktır.

Söz konusu kayıplar geçicidir. Türkiye halkları, bu sıkıntıyı da atlatmasını bilecektir.

GÜNÜMÜZDE ULUSAL SORUNUN BİÇİMLENİŞİ

Emperyalizm tarafından dünyanın pazar olarak paylaşımının tamamlandığı ve emperyalizmin (emperyalist sömürünün) toplumda "içsel" bir olgu niteliği kazandığı günümüzde "ulusal sorunun" biçimlenişi nasıl olacaktır?

Günümüzde emperyalizmden bağımsız bir burjuvazinin düşünülmesi olanaksızdır. Kapitalizmin tekeli bir nitelik taşıması ve bu tekellerin emperyalist tekellerle bütünleşmesi, günümüzün en belirgin özelliğidir. Bu koşullarda burjuvazinin bir "ulusal pazar" kavgasından bah-

setmek mümkün değildir. Bu nedenle günümüzde "ulusal sorun"un burjuvazi önderliğinde "ulusal devlet" doğrultusunda çözümü olanaksızdır.

Bağımlı ulus burjuvazisi, genellikle egemen ulus burjuvazisi ile bütünlük içinde emperyalist sömürden pay kapmak için mücadele eder. Ve kendisi de emperyalist sömürünün bir aracıdır. Bu doğrultuda kendi kâr payını artırmak için diğer burjuva katmanları ile büyük bir rekabet halindedir. Bazı hallerde, bağımlı ulus burjuvazisi, emperyalist sömürden aldığı payı artırmak için "ulusal devlet" doğrultusunda siyasal tercihte bulunabilir. Ancak, bu tercih, söz konusu ulusun demokratik talepleri için yapılan bir tercih değil, kendi sınıfsal talepleri için yapılan bir tercihtir. Bu nedenle, ezilen ulus açısından "ulusal sorun"un çözümünde bir model ya da alternatif oluşturamaz.

Günümüzde ulusal sorunun, burjuvazinin bir pazar sorunu olarak görülme-yeceğini, bu çerçeveden bakılamayacağını bilmek, doğru bir yaklaşım geliştirebilmek açısından önemlidir. Bunun yanında, üzerinde düşünülmesi gereken bir diğer nokta da; halkların emperyalizme karşı mücadelesinde "ulus devlet" in ve "ulusal" ekseninde yapılan/sürdürülen mücadelenin de ne kadar demokratik olabileceği, ulusal sorunun çözümüne ne denli olanak sağlayabileceğidir. Kısaca diyebiliriz ki, marksist ölçekler, sınıflar mücadelesinin gereklerine göre değil uluslara göre duruş sergileyen (örgütlenen) bir hareketin, halkı gerçek özgürlüğe taşıma şansının olmadığını tanımlar. Aslo-lan sınıflar mücadelesidir. Ulusal sorun, buna tabi olarak ele alınır.

Günümüzde ulusal sorunun çözümü, demokratik devrimin bir parçası

olarak görülmelidir. Bir toplumda hâlâ çözülememiş bir ulusal sorun varsa, tek başına bu bile gündemdeki devrim aşamasının "sosyalist" değil "demokratik" devrim olduğunu kanıtlar. Mesele, ulusal sorunun ve bu doğrultudaki demokratik taleplerin çözümü de dahil, tüm toplumu demokratikleştirecek bir demokratik devrimdir; sosyalist devrimin de pek çok görevlerini üstlenecek olan demokratik devrim; hatta bazı burjuva katmanların ve küçükburjuvazinin de katılacağı bir demokratik devrim...

Kürt sorununda, bu perspektif dahilinde önemli olan, sürdürülen mücadelenin niteliği ve hedefleridir. Mümkündür ki, Kürt burjuvazisi de emperyalizmle daha yakın ilişki için, emperyalist sömürden aldığı payı arttırmak için, pazarını korumak için mücadele edebilir; bu onun sınıfsal karakteri gereğidir. Ama, özgürlük hareketinin mücadelesi; niteliği, içeriği, hedefleri, araçları ile burjuvazinin beklentilerinin, hedeflerinin ötesine geçebiliyorsa, gerçekten demokratik bir açılımı Kürt halkına vaadedebiliyorsa, "burjuva hareketi" olmanın ötesine geçer; pazar sorununa indirgenmekten çıkar. Sorun, mücadelenin görünen biçiminde değil, gerçek demokratik niteliğindedir.

Emperyalizmin 3. Bunalın döneminde burjuvazinin emperyalizm ile girdiği ilişkilerin sonucu, ulusal sorunun çözümünde ve bunun gibi önemli demokratik hedefleri içeren sorunların çözümünde burjuvazinin artık bir engel olduğu bilinmektedir. Bu sorunları ancak, toplumu bir bütün olarak demokratikleştirmeyi hedefleyen bir siyasal güç çözebilir. Bu da ancak işçi sınıfı olabilir. Bu nedenle devrimciler, ulusal sorunun çözümünü devrim sorunu olarak algırlarlar.

"Sorun şöyle konulmalıdır: ezilen ülkelerin devrimci kurtuluş hareketinin devrimci olanakları artık tükenmiş midir, tükenmemiş midir? Ve eğer tükenmemiş ise, bu olanakları, proletarya devrimi yararına kullanmak, bağımlı ülkelerin ve sömürgelerin emperyalist burjuvazinin yedek gücü olmalarını önleyip devrimci proletaryanın yedek gücü olmalarını, proletaryanın müttefiki olmalarını sağlamak umudu var mıdır?

Bu soruyu leninizm olumlu olarak yanıtlıyor, yani ezilen ülkelerin ulusal kurtuluş hareketinde devrimci olanakların varlığını tanıyor ve ortak düşmanın devrilmesinde, emperyalizmin devrilmesinde bu olanaklardan yararlanmanın mümkün olduğuna inanıyor. Emperyalizmin geliş-

Günümüzde ulusal sorunun çözümü, demokratik devrimin bir parçası olarak görülmelidir. Bir toplumda hâlâ çözülememiş bir ulusal sorun varsa, tek başına bu bile gündemdeki devrim aşamasının "sosyalist" değil "demokratik" devrim olduğunu kanıtlar. Mesele, ulusal sorunun ve bu doğrultudaki demokratik taleplerin çözümü de dahil, tüm toplumu demokratikleştirecek bir demokratik devrimdir; sosyalist devrimin de pek çok görevlerini üstlenecek olan demokratik devrim; hatta bazı burjuva katmanların ve küçükburjuvazinin de katılacağı bir demokratik devrim...

me mekanizması, emperyalist savaştır-Rus devrimi, leninizmin bu görüşünü tamamiyle doğrular.

'Egemen' ulusların proletaryasının, ezilen ve bağımlı halkların ulusal kurtuluş hareketini bütün azmi ile ve etkin olarak destekleme zorunluluğu bundan ötürüdür. Kuşkusuz ki bu, proletarya, her ulusal hareketi, her zaman ve her yerde, sözkonusu olan ulusal hareketler, emperyalizmi devam ettiren ve sağlamlaştırarak hareketler değil, emperyalizmi zayıflatan ve devrilmesini kolaylaştıran hareketlerdir. Öyle durumlar olabilir ki, ezilen belirli bir ülkenin ulusal hareketi, proletarya hareketinin gelişmesinin çıkarlarına aykırı düşebilir. Böyle bir durumda, desteğin hiç sözkonusu olmadığı açıktır.' (Leninizmin Sorunları-Stalin, s.63-64)

"ULUSAL-SORUNUN ÖZÜ PAZAR SORUNUDUR" ÖNERMESİ, TARİHSEL BAĞLAM İÇERİSİNDE DEĞERLENDİRİLMELİDİR

Feodalizmden kapitalizme geçiş sürecinde, kapitalizmin gelişimi ile **uluslaşma** sürecinin ortaya çıkışı zamandaş olmuştur; kapitalist gelişim, uluslaşma sürecini hızlandırmıştır da diyebiliriz. Feodal parçalanmışlık ve kapalı ekonomik yapı tarafından belirlenen koşullarda "dil, toprak, ekonomik yaşam ve ortak kültür biçiminde beliren ruhsal biçimlenme birliği ile tarihsel süreçte oluşan insan topluluğu" demek olan ulusların ortaya çıkması olanaksızdı. Ancak kapitalizmin gelişimi ile birlikte artan meta üretim süreci ve pazar sorununun yarattığı ilişkiler, ortak dilin oluşum sürecini hızlandırmış, üzerinde yaşam sürdürülen toprağın tümünün "pazar" olarak görülmesi de toprak bütünlüğünü dayatmıştır; topraklar, artık sadece bir "pazar" değil, aynı zamanda "vatan"dır.

Bu nedenle, ulusların ortaya çıkışı ile kapitalizmin ve burjuvazinin ortaya çıkışı, hemen hemen zamandaş bir süreçtir. Ve burjuvazi açısından "ulus" ve "yurt" kavramları, "pazar" sorunu çerçevesinde ele alınmış; ulusal çitlerin ve sınırların belirleyici olduğu "ulus devlet" modeli toplumlara dayatılmıştır. Ulus devletler, daha çok burjuvazinin çıkarlarına denk düşen yapılanmalardır. Burjuvazi için, yaşamın üzerinde sürdürüldüğü topraklar kendi pazarı olduğu sürece "vatan"dır; devlet, kendi pazarını güvence altına aldığı sürece kendi devletidir.

Batı Avrupa'da kapitalizmin gelişimi ile ulus devletlerin ortaya çıkışı aynı döneme ait gelişmelerdir. Bazı özgünlükler-

le birlikte, genellikle ulus devletler, burjuva demokratik devrimi ile kendilerini ifade ederler.

Günümüzde ise, kapitalist üretim biçiminin hemen hemen tüm dünyada egemen olması ile birlikte, yukarıda sözünü ettiğimiz bütünlüğe (dil, toprak, vb.) sahip tüm insan toplulukları, halklar, **ulus** niteliğini kazanmışlardır. Ulus niteliğini kazanmak, burjuva demokratik devrimi ile ilintili değildir; uluslaşma sürecini tamamladığı halde, burjuva demokratik devrimini yapmamış ülkeler olabilir (Ör: Türkiye, İran...). Burada asıl sorun, "bağımlı ulus" konumundan kaynaklanıyor. **Bir toplum, uluslaşma sürecini tamamladığı halde, bağımlılık ilişkisi nedeniyle ulusal devletini oluşturamıyorsa, bu noktada ulusal bir sorun vardır.** Egemen ulusun, burjuva demokratik devrimini tamamlamış olması durumunda, ulusal sorun da çözümlenmiş olacaktır. Burjuva demokratik devrimin yapılmamış olması, ulusal sorunun ortaya çıkışında önemli bir etkidir. Kısacası, burjuva demokratik devrim olmadan **uluslaşma** süreçleri tamamlanabilir, uluslar ortaya çıkabilir.

Geçmişten bugüne Kürdistan'daki gelişmeler tarihsel perspektif içinde incelenir ve mesele, bir kavram tartışmasıyla boğulmazsa, bugün için bir "pazar sorunu"ndan ne denli söz edilebileceği, açıklıkla ortaya çıkar.

Kürdistan'ın kapitalist üretime geçişi çok yeni bir olgudur. 1960-70'li yıllarda yaygın olarak bu bölge kapitalizm ile tanıştı; mücadelenin başlangıcında da burjuva eğilimler oldukça yaygındı.

Günümüzde Türk ve Kürt burjuvazisi arasında pek yoğun olmamakla birlikte ekonomik, siyasi ve ideolojik alanda mücadelenin varlığından bahsedilebilir. Örneğin, sınır ticaretine pek iyi bakmayan burjuva katmanları, kaybedilen 2-3 mil-

yar dolarlık pazardan söz ediyorlar. Bu bile bir tartışma ve çatışma konusudur. Ancak, burjuvazi önderliğinde gelişecek bir hareketin, özgürlük mücadelesi olmayacağı bir gerçektir. Burjuvazi, emperyalizme karşı mücadeleyi de içeren gerçek bir özgürlük mücadelesinde yer almayaacağına göre; geliştirilmesi gereken mücadele, **Kürt halkının özgürlük mücadelesidir** ve doğal olarak bunun "pazar sorunu" ile ilintisi olmayacaktır.

Aynı şekilde, geçmişte Kürdistan coğrafyasında yaşanmış olan ayaklanmaların da "pazar sorunu" ile bir ilintisi yoktur. Bu isyanlarda, **merkezi otoriteye karşı kaybedilmek istenmeyen ayrıcalıklar**, önemli bir etkidir. Bunun yanında; Koçgiri, Şeyh Sait, Ağrı, Dersim isyanları yakından incelenecek olursa, görülecektir ki, "ulusal zulme karşı başkaldırı" hepsinde bulunan ortak bir niteliktir. Talepleri arasında dini, feodal öğelere rastlanmaması, onların bu özelliğini değiştirmez. Diğer bir ifadeyle, demokratik muhtevasını ortadan kaldırmaz.

"Genel olarak ulusal hareketlerin niteliği hakkında aynı şeyi söylemek gerekir. Ulusal hareketlerin büyük çoğunluğunun kuşku götürmez devrimci karakteri ne kadar görel ve kendine özgü ise, belirli bazı ulusal hareketlerin mümkün gerici niteliği de o ölçüde görel ve kendine özgüdür. Emperyalist baskı koşulları içinde ulusal hareketlerin devrimci niteliği, harekette mutlaka proleter öğelerin varlığını, hareketin devrimci ya da cumhuriyetçi programının varlığını, hareketin demokratik bir temelini varlığını gerektirmez. Afgan emirinin Afganistan'ın bağımsızlığı için mücadelesi, emirin ve yandaşlarının kraliyetçi niteliğine karşın, nesnel olarak devrimci bir mücadeledir; çünkü bu mücadele emperyalizmi zayıflatır, parçalar ve baltalar. (age., s.64-65)

Bir toplum, uluslaşma sürecini tamamladığı halde, bağımlılık ilişkisi nedeniyle ulusal devletini oluşturamıyorsa, bu noktada ulusal bir sorun vardır. Egemen ulusun, burjuva demokratik devrimini tamamlamış olması durumunda, ulusal sorun da çözümlenmiş olacaktır. Burjuva demokratik devrimin yapılmamış olması, ulusal sorunun ortaya çıkışında önemli bir etkidir. Kısacası, burjuva demokratik devrim olmadan uluslaşma süreçleri tamamlanabilir, uluslar ortaya çıkabilir.

Aynı şekilde, geçmişte Kürdistan coğrafyasında yaşanmış olan ayaklanmaların da “pazar sorunu” ile bir ilintisi yoktur. Bu isyanlarda, merkezi otoriteye karşı kaybedilmek istenmeyen ayrıcalıklar, önemli bir etkenidir. Bunun yanında; Koçgiri, Şeyh Sait, Ağrı, Derişim isyanları yakından incelenecek olursa, görülecektir ki, “ulusal zulme karşı başkaldırı” hepsinde bulunan ortak bir niteliktir. Talepleri arasında dini, feodal ögelere rastlanması, onların bu özelliğini değiştirmez. Diğer bir ifadeyle, demokratik muhtevasını ortadan kaldırmaz.

ULUSLARIN KENDİ KADERİNİ TAYİN HAKKI GEÇERSİZLEŞMİŞ MİDİR?

UKKTH'nın özellikle PKK ve bazı Kürt grupları tarafından ayrılmayı mutlaklaştıracak biçimde yanlış yorumlandığını daha önce de söylemiştik (Bkz. Devrimci Hareket 1. ve 2. sayı) “Ayrılmaya”, ulusal sorunun çözümünde bir yöntem olmakla birlikte, “tek” yöntem ve biçim değildir. Ancak, özellikle PKK, ayrılmayı mutlaklaştıracak bir yorumda ısrar etti. Bunda özellikle “Kürdistan'ın Parçalanmışlığı”, “Batı'daki sol hareketin güçsüzlüğü”, vb. biçimde açıklanan gerekçelerin yanında, “Kuzey Irak'taki elverişli durum”(!) gibi açıklanmayan nedenler de etkili idi. Gelinek noktada özellikle Kuzey Irak'taki çıkmazdan sonra, ayrılmaya mutlaklaştırılmasının yanlışlığı anlaşmış gibi görünüyor. Ne var ki bu noktada, UKKTH'nın geçersizliği gibi diğer uçtaki bir yanlışlığın gündeme gelmesi olasılığı da göz ardı edilmemelidir.

UKKTH ve ulusal sorunun çözümü her zaman için genel teorik ilkelerden

çok, öznel sorunların ön plana çıktığı özgül çözüm biçimleri içermiştir. Ulusal sorunun çözümünde bölgesel, yerel sorunlar genellikle, teorik çözümlemelerin önüne geçmiştir. Bu nedenle ulusal sorunda çözüme dair katı teorik formülasyonlar yerine, çok genel teorik tanımlamalarla yetinilmeli; biçime ilişkin ayrıntılardan kaçınılmalıdır. Bu, sorunun pratik boyutuna dair ustalık bir uygulama olarak algılanmalı; belirsizliğe veya tahrifata açıklık olarak değerlendirilmemelidir. Günümüzde UKKTH, en demokratik haklardan biridir.

Ulusal sorunun çözümü, her dönemde çok karmaşık biçimler almıştır. Burjuvazinin ortaya çıkışı ile ulus devletlerin ortaya çıkışı, kendisi ile birlikte ulusal sorunu da yaratmıştır. Demokratik devrimini tamamlamış ülkelerde bile çözümlenmemiş sorunlar vardır. (İngiltere'de İskoçya, İrlanda sorunu; Fransa'da Normandiye, Korsika, vb.) Demokratik devrimini yapmamış ülkelerde sorun daha da karmaşıktır. Özellikle emperyalizm olgusu, sorunu iyice karmaşıktır.

Burjuvazi, ulusal sorunun yarattığı güçlü demokratik talepler, sistemi tehdit eder boyutlara ulaştığında sınırlı iyileşmelerle/demokratik kazanımlarla güçlü talepleri pasifize etmeyi amaçlar. Bazen görünürde oldukça radikal “çözümler” burjuvazi tarafından gündeme getirilir. Örneğin Kosova meselesinde veya eski sosyalist ülkelerin parçalanması sürecinde, “ulus devlet”lerin oluşumunun burjuvazi ve emperyalizm tarafından desteklenmesi, çıkarları gereğidir. Burada önemli olan genel-özel ilişkisidir. Emperyalizmin çıkarları için özelde farklı tavırların sergilendiği görülür. Globalleşen emperyalist sömürü mekanizması içinde küçük “ulus devletler”, emperyalizme eşsiz olanaklar sağlayabilir. Bu türden “çözümler”, kuşku yoktur ki, halkların özgürlük özlemini gidermeyecektir.

Günümüzde, emperyalizmin tercihleri/egilimleri açısından ele alınacak olursa, çeşitli biçimlerde gelişen ulusal sorun ve UKKTH konusunda, A.Öcalan'ın açıklamalarının neyi amaçladığı kesin hatlarla belirli değilse de, yönelimin genel boyutlarından söz etmek mümkündür. Açıklamalarda, Kürt hareketini, taşıdığı demokratik içerikten tümüyle soyutlayıp, Türkiye ve ABD tarafındakabul edilebilecek hale getirme çabasının egemen olduğu söylenebilir.

“Eskiden, ulusların kendi kaderlerini tayin etme hakkına sahip olmaları ilkesi,

genellikle, yanlış yorumlanırdı; bu ilkenin, ulusların özerklik hakları derecesine düşürüldüğüne sık sık tanık olunurdu. Bazı İkinci Enternasyonal önderleri, ulusların kendi kaderlerini kendilerinin tayin etmesi hakkını, kültürel özerlikle yani ezilen ulusların siyasal iktidarının tamamını egemen ulusun elinde bırakarak, kendi kültürel kurumlarına sahip olma hakkıyla bir tutmaya kadar işi vardılar. Böylelikle, kaderlerini kendilerinin tayin etmeleri fikri, ilhaklara karşı mücadele silahı olmaktan çıkıyor. İlhakları meşru gösterme aracı olma tehlikesine düşüyordu. Artık bu karışıklığın ortadan kaldırıldığını söyleyebiliriz. Leninizm, ulusların kendi kaderlerini tayin etme kavramını, bağımlı ülkelerin ve sömürgelelerin ezilen halklarının egemen devletten tamamıyla ayrılma hakkı, ulusların bağımsız devlet olarak yaşama hakkı biçiminde yorumlayarak, bu kavramı genişletti. Böylelikle kendi kaderini tayin etme kavramını, özerklik hakkı biçiminde yorumlayarak, ilhakları meşru gösterme olanağı giderilmiş oldu. Kendi kaderini tayin etme ilkesi ise, emperyalist savaş sırasında, sosyal-şovenlerin elinde kitleleri aldatma silahı olmaktan kurtuldu, bütün emperyalist amaçların ve şoven entrikaların maskesini düşürme aracı, kitlelerin enternasyonalizm ruhunda siyasal eğitimi aracı haline geldi.

(...)

Ulusların kaderlerini kendilerinin tayin etmeleri sorunu tecrit edilmiş, kendi kendine yeten bir sorun değildir; bütüne bağlı ve bütün içinde ele alınması gereken proletarya devriminin genel sorununun bir parçasıdır. 1840-1850 yıllarında Marx, Polonyalıların ve Macarların ulusal hareketini destekledi, ama Çeklerin ve Güney Slavların ulusal hareketine karşıydı. Niçin? Çünkü o zaman Çekler ve Güney Slavları “gerici halklar”, Avrupa'da “Rus ileri halkları”, mutlakliyetin ileri karakolları idiler; oysa Polonyalılar ve Macarlar, mutlakliyetle karşı mücadele eden “devrimci halklar” idiler, çünkü o zaman Çekleri ve Güney Slavlarını desteklemek demek, dolayısıyla Avrupa'da devrimci hareketin en tehlikeli düşmanı olan çarlığı desteklemek demektir. Lenin der ki:

“Ulusların kaderlerini tayin hakkı dahil, demokrasinin çeşitli istemleri mutlak şeyler değildir, bunlar, dünya demokratik hareketinin (bugün sosyalist hareketinin) tümünün bir parçasıdır. Bazı somut durumlarda, parçanın, bütünü ile çelişkiye düşmesi olanağı vardır; o zaman parça atılır.” (age., s.61-62-64)

OLİGARŞİNİN EGEMENLİĞİNİ ŞİDDET YOLUYLA SÜRDÜRME TERCİHİ, DEVİRİMCİ DİNAMİKLERİ BÜYÜTÜYOR

Türkiye’de egemen güçlerin egemenliklerini şiddet yoluyla sürdürme tercihi yeni değildir. Faşizmin süreklilik halinde bulunduğu ülkemizde, en temel hak ve özgürlüklere dahi imkan tanınmaması, her dönemin özelliğidir. Ancak buna rağmen, egemenlerin biçimsel düzeyde de olsa birtakım kurumları yaşatması, örneğin yargıyı bağımsızmış gibi göstermesi bir ihtiyaç olarak süregelmiştir. Anlaşılan o ki, artık böyle bir görüntüye ihtiyaç duyuyor; veya yargıya doğrudan ve her an müdahale, bir ihtiyaç haline gelmiştir. Türkiye’de elbette ki her dönem, mahkemelere intikal eden konular içerisinde mevcut yasal normları da zorlayan “anormal” görüntüler olmuştur. Ancak, 28 Şubat süreci ile beraber bunun daha da boyutlandığını söylemek mümkün. Vural Savaş’ın, ortalıkta “sana da dava açarım ha!” tehditleri ile dolaşması bu sürecin en çarpıcı örneği ise de, örneğin Cumartesi Anneleri’ne yapılanlar da uygulamaların hangi boyutlara vardığını görmek açısından önemlidir. Onlara, sokakta nelerin yapıldığı zaten bilinmektedir. Bunun dışında, örneğin gözaltına alındıklarında kaldıkları hücreye “Mahir, Hüseyin, Ulaş, Kurtuluş Kadar Savaş” sloganı yazdıkları gerekçesiyle haklarında dava açılmış. Fakat sonradan, o gün hücrede yer alanların hiçbirinin okuma-yazma bilmediği ortaya çıktığı halde, davaya devam edilmiş ve ceza talebi geri çekilmemiştir.

İşçiden emekçiye, Kürtlerden genel olarak halka kadar toplumun hemen her kesimi üzerinde tahakküm kurmak ve istenen yönde yönlendirmek açısından eldeki imkan ve araçları oldukça geniş çerçevede kullanan diktatörlüğün, dikkatleri farklı noktalara çekmek ve asli problemleri gölgelemek konusunda da oldukça başarılı olduğu söylenebilir. Basının ve biat etmeye hazır çeşitli kurum ve kişilerin de uşaklık düzeyindeki desteği ile bu başarıyı sağlayan diktatörlük, örneğin “Merve olayı”nu adeta bir silah olarak kullanmıştır.

Faşizmin “laiklik yemi”ni yutan pek

İşçiden emekçiye, Kürtlerden genel olarak halka kadar toplumun hemen her kesimi üzerinde tahakküm kurmak ve istenen yönde yönlendirmek açısından eldeki imkan ve araçları oldukça geniş çerçevede kullanan diktatörlüğün, dikkatleri farklı noktalara çekmek ve asli problemleri gölgelemek konusunda da oldukça başarılı olduğu söylenebilir.

çok kişi ve kuruluş, halkın teslim alınmasında diktatörlüğe yedeklenme gafletine ne yazık ki düşmüştür. Bu, derin bir kriz ortamında dahi, egemen sınıfların hareket kabiliyetini arttırmaktadır. Emekçilerin geleceğini karartan; otomatik zamlar, özelleştirmeler, sendikasılaştırma, ücretlerin aşağı çekilmesi, tarım ürünlerinde taban fiyatlarını düşürme, tekelleri sermayeye yeni rant gelirleri sağlama, vb. pek çok sorun dururken, dikkatlerin farklı noktalara çekilebilmesi, sisteme alternatif güçlerin gündemde rol alma ölçüsündeki sınırlılık ile doğrudan ilintilidir.

Faşizmin, hedef saptırıcı yöntemlerle halkın bilincini bulandırma ve yapay gündemlerle oyalama taktiği, seçim sonrasında atmosferi ile de birleştirilerek; örgütlülüğün, birarada hareketin imkanları tamamen yok edilmek isteniyor. Bunun içerisinde, Türk şovenizminin kıskırtılması ve Kürtlere yönelik saldırılar da

özel bir yer tutmaktadır. Mersin-Silifke Taşucu beldesinde MHP’lilerin, Kürtlerin ev ve işyerlerine yaptıkları saldırı, başlı başına bir öğreticilik taşımaktadır. Birlikte hareketin ve örgütlü duruşun imkanlarını çoğaltmak ve kendi gündemini oluşturmak, hiç bu denli yakıcı bir ihtiyaç haline gelmemiştir.

Artık, çıkarılan her yasayı, halkın çıkarları ile bağdaşmayan her düzenlemeyi; “vatanın ve milletin ulvi menfaatleri” ile ilişkilendirip sonuçlandırmayı bir alışkanlık haline getiren Türkiye egemenleri; bu konuda, aynı çıkar ilişkilerinin bir parçası olan medyanın desteğini eksiksiz biçimde almaktadır. Bankalar yasası, sosyal güvenlik sisteminin tasfiyesini öngören yasa tasarısı alelacele meclise getirilip tartışılırken, hemen hiçbir şey ve hiçbir istatistik halka doğru aktarılmamış; koro halinde yalan söylenmiştir. SSK’nın kamu ve özel sektörden alacağı trilyonlarca liralık prim borcu ödenmezken; sistemin verdiği açıklar, yine işçiye-emekçiye fatura edilmiş; emeklilik, hedef tahtasına konmuştur. Türkiye, dünyada sosyal güvenliğe katkı yapmayı yasal bir zorunluluk olarak kabul etmeyen tek ülke olduğu halde, yalan-yanlış istatistikî bilgilerle emekçilerin açlığa ve mezarda emekliliğe ikna edilmesine çalışılıyor.

Sosyal güvenlik reformu denen saldırıda başarılı olabilmek için hükümet, mümkün olan her yola, yalan ve demagogjiye başvurmuştur.

Yalan, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetlerinin değişmez karakteri haline gelmiştir. Hatta bu, her hükümette, bir öncekini aşan boyutlar olarak büyümektedir. Halka verecek hiçbir şeyi olmayanlar, atıkları her adımı halkın lehineymiş gibi gösteren ve halkın zekasıyla, akıyla, beklentileriyle dalga geçen bir tarz tutmuşlardır. Utanmasalar, “ne kadar geç emekli olursanız, o denli yararınıza olur” diyeceklerdir. Anayasayı değiştirerek, ülkeyi yabancı sermayenin çiftliği haline getirmenin yararlarını savunmak; IMF’nin önünde her emre amade bir duruş sergileyip, sonra da “ülkenin iç işleri-

Koşulların, mücadeleyi bu denli kaçınılmaz kaldığı ama yüklerin de arttığı bu dönemde, egemenlerle işbirliği halinde olan sendika ağalarının varlığı, yükü ve sorumluluğu daha da arttırıyor. Tüm umutları emekçilerin bugünkü hareketlenmeleri üzerine kurmadan, ama varolan dinamikleri de hafife almadan konum almak ve mücadelenin sürekliliğini zorlamak, bugünün en yakıcı görevidir.

ne karıştırmama cakası satmak!.." aynı ahlak çöküntüsünün, rezilce duruşun değişik örnekleridir.

IMF'nin Türkiye masası şefi Carlo Cottarelli, ülkemizde bir sömürge valisi gibi dolaşırken, demeç üstüne demeç veren Yaşar Okuyan, devletin halka dönük yüzünde, gerektiğinde ne denli sahte görüntüler sergilediğini göstermek açısından önemli açıklamalar yapmıştır. Emekçi halkın elinde kalan kırıntıları da almak ve yokluğa/ölüme mahkum etmek anlamına gelen düzenlemeleri yaparken, her şeyi pazarlayabilecek bir tüccar edasıyla hareket etmiştir:

"Çok sempatik şeyler söylemek isterdim, ama birilerinin kralın çıplak olduğunu söylemesi lazım.

(...)

Gelinen nokta geçmişle hesaplaşma günü değildir. Gelinen nokta bir tek günün bile gecikmesinin milletimize ve geleceğimize çocuklarımızın geleceğine ödettiği meblağ çok büyüktür. Nasıl bağımsızlığımızın sembolü bayrağımıza sahip çıkmakta hiçbir tereddütümüz yoksa bu sosyal güvenlik reformuna da öyle topyekün sahip çıkmalıyız. Hiç başka şansımız yok. Çünkü ekonomik özgürlüğü olmayan bir ülkenin siyasi bağımsızlığından söz edemezsiniz."

"Sosyal güvenlik reformu yapmazsak Osmanlı'nın durumuna düşeriz. Kapitülasyonlar gelir. Ve batarız."

"PKK'ya karşı gösterdiğimiz uluslararası uzlaşmayı, şimdi sosyal güvenlik için göstermeliyiz. PKK üniter devleti çökmeye yönelikti. Bu reformu yapmazsak üniter devletin ekonomisi çöker... Yabancı devletlerin kontrolüne girer."

Bunlar, Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan'ın sözleri. Üstelik bu sözler, Türkiye'yi uluslararası tahkime açarak, yabancı sermaye için dikensiz gül bahçesi haline getirmek için hükümetin çırpındığı

bir dönemde söylenmiş. Ve dahası, SSK'nın 1 Katrilyonluk açığı karşısında batma edebiyatı yapanlar; gerçekte Bankalar Yasası ile, özelleştirmeye, tarım reformu ile ve sosyal güvenlik reformuyla gerçek "batırıcı" konumdalar. Eğer bu ülkeyi batmaktan kurtarmak gerekiyorsa, öncelikle bu "batırıcı"lardan kurtulmak gerekiyor.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, kendi borcunu dahi SSK'ya ödemişken, SSK'nın açıklarının kapatılmıyor olmasını işçi ve emekçilere ödettirme yoluna gitmekte; böyle bir gerekçe ile mezarda emekliliği dayatmaktadır. Bunun gibi, yapılan pekçok yüzüzlükten biri de, hükümet emeklilikte 60 yaş dayatırken; aynı hükümetin, kamu kurum ve kuruluşların taşeron firmalarla yaptığı sözleşmelerde, çalışanların 50 yaşın altında olması şartını koyuyor olmasıdır. Öyle ki, Başbakanlıkta, temizlik işlerinin verildiği taşeron firmayla yapılan sözleşmede, 45 yaşından büyük işçi çalıştırması durumunda firmaya işçi başına günlük bir milyon lira ceza kesileceği belirtiliyor.

Koşulların, mücadeleyi bu denli kaçınılmaz kaldığı ama yüklerin de arttığı bu dönemde, egemenlerle işbirliği halinde olan sendika ağalarının varlığı, yükü ve sorumluluğu daha da arttırıyor. Tüm umutları emekçilerin bugünkü hareketlenmeleri üzerine kurmadan, ama varolan dinamikleri de hafife almadan konum almak ve mücadelenin sürekliliğini zorlamak, bugünün en yakıcı görevidir.

Maddi ve manevi değerlerden gelecek umuduna kadar her şeyin sömürüldüğü ve istismar edildiği bu düzen, yerini üretkenlerin yönettiği bir düzene bırakana dek mücadele sürecek ve zafer emekçi halkların olacaktır.

**Kırlarda
seksek oynayan bir ceylanı
tabakta az pişmiş
bifteke gibi gören
bir burjuva için**

**Bir aparattır
fabrikada işçi
Bir çapa kadar
değeri vardır köylünün**

**Kadınlar
mutfakta aşçı
banyoda çamışır makinası
yatakta bir dişidir sadece
Gençlik,
düzeni koruduğu oranda
gelecektir.**

**Böyle dizer tuğlalarını
düzen denen inşaatın
mimarı
Ve üstüne, kalın bir
vatandaşlık sıvası çeker**

**Bu nedenle
kadının erkek kadar
köylünün kentli kadar
her insanın
bir diğeri kadar
eşit olduğu
kardeşlik diyarına geçerken
burjuvanın, sadece
düzen denen inşaatını değil
hayallerini de yıkacağız...**

ÇALIŞMA TARZI

Hareketimizin referans olarak aldığı politik süreçler incelendiğinde görülecektir ki, izlenmesi gereken çalışma tarzının tayini, uluslararası çapta bir etkileşimin, ülkemiz özgülünde de yarattığı çeşitli sorunların yanıtlanması sürecinde gerçekleşti. “Çalışma tarzı” kavramı, Mahir Çayan tarafından bir siyasal hareketin ayrı örgütlenmesini gerektirecek kadar önemli, ayırt edici bir özellik olarak tanımlanmıştır. Bu konuda, THKP-C’den Devrimci Yol’a, Devrimci Yol’dan bugüne taşınmış olan içeriği özetleyen en kısa ve en açıklayıcı tanımlama, “En geniş kitle çalışması içinde en dar kadro çalışmasının temel alınması” ifadesidir. Bu mirasa kaynaklık eden fikrî üretimin hangi koşullarda ve hangi ihtiyaçların sonucu olarak gündeme geldiğini bilmek, meselenin kavranmasını kolaylaştıran bir etmendir.

Hatırlanacağı gibi 1968-70’li yıllara gelindiğinde, tüm dünyada devrimci hareketlerin gelişiminde iki önemli handikap söz konusuydu. Bir yanda Sovyet revizyonizminden kaynaklanan ve devrimcileri kitle mücadelesinin gerisine taşıyan anlayış, diğer yanda kitlelerin “dağlardaki gerillaların silahlarının sesi ile kendiliğinden örgütleneceğini” düşünen fokocu anlayış vardı. Her iki yanlış eğilimin devrimci hareketlere vereceği zararların aşılabilmesi için araya bir ayırım çizgisinin konması gerekiyordu. Hem kitlelerin hayatın her alanındaki mücadelesinin içinde yer almak, ona önderlik etmek gerekiyordu, hem de egemen sınıfların halk üzerindeki hegemonyasının kırılması için en dar askeri eylemleri de içine alacak tarzda öncünün mücadelesinin geliştirilmesinin zorunluluğu söz konusu idi. Bir devrimci hareket, her iki alandaki mücadeleyi eş zamanlı olarak sürdürmek durumundadır.

Bir devrimci hareketin nasıl bir çalışma tarzı uygulayacağını belirleyen, ülkenin somut koşullarıdır. Ülkedeki mevcut ekonomik ve siyasal yapı, egemen sınıfların egemenliklerini sürdürmedeki tercihleri, ülkedeki devrimin niteliği ve aşaması, devrimci mücadelenin gelişim düzeyi, devrimci hareketin örgütlenme düzeyi gibi etmenler, çalışma tarzını etkiler.

Bir devrimci hareketin “çalışma tarzı” denildiğinde, o hareketin sürdürdüğü mücadele biçimi ile kitlelerle ilişkisi bir bütün olarak ele alınır. Her iki etkenin kar-

Bir devrimci hareketin nasıl bir çalışma tarzı uygulayacağını belirleyen, ülkenin somut koşullarıdır. Ülkedeki mevcut ekonomik ve siyasal yapı, egemen sınıfların egemenliklerini sürdürmedeki tercihleri, ülkedeki devrimin niteliği ve aşaması, devrimci mücadelenin gelişim düzeyi, devrimci hareketin örgütlenme düzeyi gibi etmenler, çalışma tarzını etkiler.

şılıklı diyalektik ilişkisi içinde nasıl bir gelişimin hedeflendiği anlaşılır.

KADRO ÇALIŞMASI TEMEL ALINMALIDIR

Egemen sınıfların açık zora dayalı egemenlik sürdürme tercihleri, devrimci hareketin de dar kadro örgütlenmelerini ön plana çıkarmasına neden olur. Ve kadro çalışmasının temel alınmasını zorunlu kılar. **Ayaklanma tipi devrimi hedefleyen siyasal yapılanmalar, kitle örgütlenmelerini ve kitle içindeki çalışmayı temel alabilir. Ancak, uzun süre partinin öncü kadrolarının sürdüreceği bir öncü savaşı ile gelişecek olan halk savaşı stratejisini benimseyen bir hareket, kadro çalışmasını temel almalıdır.**

Bir siyasal hareketin belirli bir çalışma tarzını temel alması, diğer çalışma biçimlerinin yadsınması anlamına gelmez. Hatta bazen dönemselsel olarak diğer çalışma biçimleri de öne çıkabilir. Örneğin,

geniş kitle içerisinde dar kadro çalışmasını temel alan bir siyasal yapılanma, yakın dönemde kitle mücadelesinde yükselme eğilimi tespiti yapıyorsa, bu dönemde kitle çalışmasını öne çıkarabilir. Tabii bu olasılığın doğru zaman ve biçimlerde gündeme sokulabilmesi, öngöründe isabeti de gerektirir. Kısaca hatırlanacak olursa, 1982-83’lerde BTP hareketi ile de gelişen olayları yanlış değerlendiren bazı kesimler; süreci, mücadelenin sınırlarının genişleyeceği bir dönem olarak tanımlamış ve dar kadro örgütlenmelerinin yerine geniş kitle örgütlenmelerinin mücadelesini önermişlerdi.

Ülkemizdeki sürekli faşizm olgusu ve egemen sınıfların kendi iç çelişmelerinden de kaynaklanan güçsüzlüğü nedeniyle, açık zora dayalı egemenlik sürdürme tercihleri kaçınılmaz olarak devrimci hareketin çalışma tarzını etkiliyor.

Mücadelenin oldukça uzun bir süre, devrimci kadrolar ile faşizm arasında sürecek olması; kadrolaşma amacına da yönelik, dar kadro çalışmasına temel bir önem kazandırır. Ancak bu dar kadro çalışması -daha önce bazı siyasal odakların yaptığı gibi- tamamen kitle mücadelesinden kopuk, ondan izole bir tarzda ele alınmamalıdır. “Legalleşmeme”, “deşifre olma” gerekçesiyle de olsa, bu tür kadro çalışması anlayışı kabul edilemez. Kadro çalışması, kitle mücadelesinin içinde, mücadelenin gelişimini ve yetkinleşmesini de hedef alacak tarzda ele alınmalıdır. Kitle mücadelesi içinde yer alacak kişilerin, nitelik olarak da gelişimi amaçlanmalı; daha üst mücadeleleri örgütleyebilecek hale getirilmesi, o alandaki mücadelenin her koşulda sürekliliğini sağlayabilecek kadroların yaratılması hedef alınmalıdır. “Kitle yapar” anlayışı ile mücadelenin salt kitlesel boyutu öne çıkarılmamalı, uzun dönemde sürekliliği sağlayacak, mücadelenin daha üst biçimlere evrilmesini hedefleyecek nitelikte kadroların ve ilişkilerin yaratılması temel alınmalıdır.

Ülkemizdeki sürekli faşizm olgusu ve egemen sınıfların kendi iç çelişmelerinden de kaynaklanan güçsüzlüğü nedeniyle, açık zora dayalı egemenlik sürdürme tercihleri kaçınılmaz olarak devrimci hareketin çalışma tarzını etkiliyor.

En geniş kitlelerin mücadelesinin örgütlenmesinde o mücadeleden nitelikli kadrolar çıkarabilmek mücadelenin sürekliliğini sağlamak ve iktidar hedefine yöneltebilmek temel alınmalıdır. Bunun yapılmadığı bir çalışma siyasal iktidarı hedefleyen bir çalışma olamaz.

“Geniş kitle çalışması içerisinde yürütülen dar kadro çalışması kendiliğinden bilincin siyasal bilince; kendiliğinden eylemin siyasal eyleme dönüştürülmesi çabasıdır. Kadro çalışması; gevşek ve alt düzeyde seyreden kitle eylemini siyasal seviyeye çekmeyi daha zor ve karmaşık görevlerin örgütlenmesi yönünde dönüştürmeyi gerektirir. Nitelik niceliği çoğaltırken; nicelik niteliğin önünü açacaktır. Kadro meselesinde doyunluk olmaz. Her zaman için daha ilerisi zorlanmalıdır. (Devrimci Hareket, Sayı:3 s.24)

ÇALIŞMA TARZI, DEVRİM ANLAYIŞI VE ÖRGÜTLENME TARZI İLE DOĞRUDAN İLİŞKİLİDİR

Çalışma tarzı, devrim anlayışı ve örgütlenme tarzı ile doğrudan ilişkilidir. Ve bir bütünlük oluştururlar. Devrimcilerin amacı, ülkelerinde devrim yapmaktır. Ülkedeki devrimin biçimi, aşamaları büyük oranda devrimcilerin subjektif iradelerinden bağımsız olarak somut koşullar (maddi altyapıdaki ilişki ve çelişkiler) tarafından belirlenir. **Devrim olgusuna bakış ve yorumlayış, her siyasal yapı için bir özgünlük oluşturur. Bu özgünlük bir siyasal yapının devrim anlayışı olarak tanımlanır. Tanımlanan belirli bir devrim anlayışı, kendisi ile uyumlu bir aracı -örgüt modelini- dayatır. Benzer şekilde, devrim anlayışına uygun bir çalışma tarzı da tanımlanır. Ancak, devrimci mücadelenin -devrimin- farklı aşamalarında, gerek örgüt biçimi gerekse çalışma tarzı önemli değişimler gösterebilir. Fakat her koşulda, örgütlenme anlayışı ve çalışma tarzı sorunu, devrim mücadelesinin gerekleri doğrultusunda ele alınır, ona bağlı olarak şekillenir.**

Devrim anlayışı ile çelişen, onun gerekleri doğrultusunda şekillenmeyen bir örgütlenme ve çalışma tarzı, gerçekte devrim mücadelesinden kopuşun göstergesi sayılabilir. (Benzer süreç 12 Eylül öncesinde yaşanmıştı. Genel ilke olarak “devrim” karşı olmadıklarını vurgulayan bazı siyasal odaklar, onun gerekleri doğrultusunda bir çalışma ve örgüt anlayışı içinde olmadıkları için, objektif olarak devrim mücadelesinin dışındaydılar.)

Geniş kitlelerin mücadelesinin başarıya ulaşmasında bir güvence olan kadrolar, mücadeleyi iktidar hedefine yönlendirmenin de aracıdır.

“En geniş kitle çalışması içerisinde en dar kadro çalışmasının temel alınması düşüncesi devrim anlayışıyla doğrudan ilintili bir sorundur. Pek çok çelişmenin toplumsal yaşamı şekillendirdiği koşullarda ekonomik, demokratik, siyasal, sosyal, kültürel vb. talepler doğrultusunda kitlelerin mücadelesini sağlamak ve buna örgütlü bir biçim kazandırmak, devrimcilerin görevleri arasındadır. Bu kitleler arasındaki çalışmalarda hedeflerden biri kitlelerin mücadele içine çekilmesidir. Ancak kitlelerin mücadelesinin doğrudan iktidarı hedefleyen politik bir içerik kazanabilmesi için o alandaki mücadelenin sürekliliğini sağlayacak uzun süreli kalıcı örgütsel ilişkilerin yaratılması, onların da geliştirilmesi zorunludur. Siyasal pratiğin örgütleyiciliği düşüncesiyle kitle mücadelesinin ön plana çıkardığı nitelikli unsurlarla kalıcı uzun süreli ilişkileri hedefleyen çalışmalara önem verilmelidir. Özellikle o birimdeki devrimci mücadeleyi sürdürebilecek nitelikli kadroların yaratılması temel alınmalıdır. Örgütlenmenin belirli bir aşamasından sonra başka alanlara kadro aktarılması hedeflen-

melidir.

En geniş kitlelerin mücadelesinin örgütlenmesinde o mücadeleden nitelikli kadrolar çıkarabilmek mücadelenin sürekliliğini sağlamak ve iktidar hedefine yöneltebilmek temel alınmalıdır. Bunun yapılmadığı bir çalışma siyasal iktidarı hedefleyen bir çalışma olamaz.

Bir siyasal yapılanma aynı anda her yere bütün işlere koşmayı hedef olarak almamalıdır. Çalışma alanlarının ve bölgelerin bir değerlendirilmesi yapılarak kalıcı örgütlenmeler açısından en elverişli olanaklara öncelik tanınmalıdır. Varolan sınırlı olanaklar (başta kadrolar) bu alanlarda yoğunlaştırılmalıdır. (Devrimci Hareket, sayı.3, s.24)

Çalışma tarzı, devrim mücadelesinin farklı evrelerinde bazı farklılıklar gösterebileceği gibi, partili dönem ile partileşme süreçlerinde de farklılıklar gösterir. Partileşme sürecinde amaç, partinin yaratılmasıdır. Bu süreçte asıl amaç, kitlelerin politik mücadelesinin örgütlenmesi olmaz. Partileşme süreci de öz olarak bir kadrolaşma süreci olarak algılandığında, kitle içindeki çalışmaların da kadrolaşma sorununun çözümüne yönelik olması gerekir. Kitlelerin mücadelesinin örgütlenmesi **ikincil** bir görevdir. (Partinin olmadığı dönemde verilen mücadele, boyutu ne olursa olsun politik mücadele değildir.)

Ancak, gerçek anlamıyla parti yaratıldıktan sonra, kitlenin politik mücadelesinin örgütlenmesi ve onun gereklerinin yerine getirilmesi (öncü savaşı dahil) önem kazanır.

ÇALIŞMA TARZINDA BAŞARI, YARATICI BİR ÜRETKENLİĞİ GEREKTİRİR

Çalışma tarzı konusunda devrimcilerin karşısına sık sık çıkan ve çoğu kez, içinde çalışma yapılacak kitlenin düzeyi ile devrimciler arasındaki mesafeyi, sorun haline getiren tartışmalar söz konusudur. Bir bıçak sırtını andıran ikilemlerde; devrimcilerin mi yoksa, çalışma yapılacak alandaki işçi veya öğrencilerin mi düzeyinin ölçü alınması gerektiği, gündeme konu edilir. Özellikle “örgüt” ve “siyaset” konuları kendine has alanları ve gereklilikleri bağlamından koparılacak olursa; duygusal olandan psikolojik olana dek pek çok faktör, ölçek alınması gereken gerçekliği gölgeler. Bu nedenle, devrimcilerin ne yapması gerektiği siyaset ve örgüt sorunlarının nasıl ele alınacağı vb. konular; her insanın yüreteceği mantığa ve getireceği öneriye göre değişiklik gösteren bir kayıtsızlık içerisinde ele

“Nereden başlamalı?” sorusuna yanıt arayan devrimciler, konjonktürel gelişmelerden sosyal-iktisadi koşullara kadar pek çok faktörü dikkate alırlar. Toplumun en duyarlı kesimlerinin saptanması ve onlarla nasıl bir ilişki kurulacağı meselesi; o ülke devrimcilerince kararlaştırılır. Bu konuda, her koşula uyan bir şablon yoktur.

alınmamalıdır. Bu konudaki ciddiyete ve "pedagoji" ile siyaset ve örgüt sorunlarının karıştırılmaması gerektiğine değinen Lenin, meseleyi bütünlüklü bir yaklaşım içerisinde ele alır.

"(...) İşçileri devrimciler düzeyine yükseltme işi asıl çabamız olmalıdır; ekonomistlerin yapmayı istediği gibi (ve böylelikle ekonomist 'pedagoji' nin ikinci sınıfa yükselmesi gibi) 'ortalama işçi' nin düzeyine inmek bizim görevimiz değildir. İşçiler için kolay anlaşılır yazının ve özellikle de geri kalmış işçiler için kolay anlaşılır (ama elbette ki kaba değil) yazının gereğini yadsımıyorum. Ama beni üzen şey, pedagojinin, siyaset ve örgüt sorunlarıyla böyle durmadan birbirine karıştırılmasıdır." (Lenin, Ne Yapmalı? s.141, abç.)

Uvyerizm tartışmaları dünyanın pek çok yerinde, değişik biçimlerde gündeme gelmektedir. Özellikle, işçi sınıfının nicelik ve nitelik açısından yeterli bir gelişmişlik seviyesinde olmadığı Latin Amerika, vb. ülkelerde, bu konudaki farklılaşmalar, çalışma tarzında kendini çok açık biçimde açığa vurmuştur. Halkın yerleşim alanlarında yürütülen çalışmaların, çokça muhatap edildiği konulardan biri de popülisttir. Halkın sorunlarını paylaşmak üzere halkın yanında bulunmak, biçimindeki her fiil -çoğu kez- "halka sınıf atlatmak", "sorunlarını çözerek sistemle olan çelişmelerini yumuşatmak" gibi değerlendirmelere muhatap edilir.

"Halk semtlerinde yürüttüğümüz örgütlenme etkinliğinden ötürü, geleneksel solun teorik tartışmaları içinde yankee 'Barış Gönüllüleri' nin işini yapmakla, reformizmi canlandırmakla suçlandık. Diktatörlükle çatışmak yerine, ona sorunlarını çözümlenmek için yardım ettiğimiz söyleniyordu: Diktatörlük halkın sağlığıyla ilgilenmiyor, bizler ise halk semtleri için ilaç topluyorduk. Sol ile bu tür tartışmalara hiç girmiyorduk: Stratejimizi ve taktiğimizi tam anlamıyla deşifre etmek istemiyor ve susuyorduk. Ama öylesine geliştik ki, bazı semtler gerçekten FSLN' nin kaleleri haline geldi, burarlarda aranan biri kurtarılmış bir bölgedeymişcesine dolaşabiliyordu." (Sandinista Cephesi Ulusal Yönetiminden Komutan Bayardo Arce, 1987)

Gerçekte Leninist tarz, hiçbir zaman, salt üretim alanları ile -fabrikalarla- sınırlı bir çalışma tarzı olarak anlaşılmalıdır. "Nereden başlamalı?" sorusuna yanıt arayan devrimciler, konjonktürel gelişmelerden sosyal-iktisadi koşullara kadar pek çok faktörü dikkate alırlar. Toplumun en duyarlı kesimlerinin sap-

Dünya veya ülke pratiğinden seçilerek bir değerlendirilmeye konu edilen kesitler, kimi durumlarda, içerdikleri özgünlükler dikkate alınmadığı için, yanlış bir eğilime güç verici etkide bulunur. Ve böylece, gerçekte öğretici olması gereken bir örnek, yanlış kullanım sonucu zararlı bir hale sokulmuş olur.

tanması ve onlarla nasıl bir ilişki kurulacağı meselesi; o ülke devrimcilerince kararlaştırılır. Bu konuda, her koşula uyan bir şablon yoktur. Bir örnek olarak, 1975-80 yılları arasında Salvador'da başvurulan yöntemlere bakılırsa, çalışma tarzında yaratıcı bir üretkenliğe ulaşılmış olduğu görülür.

Sistemle potansiyel çelişme halinde bulunan kesimlerin, bu gerçekliğin farkına kendiliğinden varmaları ve doğrudan doğruya iktidara yönelik adımlar atmaları beklenmemelidir. Bu gerçekliğin bilincinde olan Devrimci Halk Bloku'nun deneyleri son derece öğreticidir. Örneğin, hükümetten ve büyük toprak sahiplerinden toprak kiralama talebinde bulunmaya yöneltilen ve kısa bir süre sonra, yasal yollardan amacına varmasının olanaklı olmadığını görmesi sağlanan köylü kesiminin, toprak işgallerine yönlendirilmesi daha mümkün ve daha sonuç alıcı olmaktadır. Aynı şekilde, mevsimlik işçilerin yoksunluklarını yansıtan ve beklentilerini konu eden kampanyalar başarılı sonuçlar vermiştir.

Gelişmeleri sürekli olarak yakından takip edebilen ve siyasal pratiğin ini-tiyaçlarını gözeterek politika üreten bir devrimci hareket; olayların gerisinde kalma, peşinden sürüklenme edilgenliğine düşmez. Aynı zamanda kitlelerin nabzını elinde tutma şansı olacağı için; öncülük yaparken mesafeyi fazla açmak veya kitlelerden öğrenirken kuyrukçuluğa düşmek gibi sorunların yaşanma olasılığı da zayıflar.

"Önümüze çıkan her kesimde çalışmanın söz konusu olmadığını görebiliyorduk. Genel anlamda işçilerle, genel anlamda köylülerle çalışmayı denemedik. İşe, 1970'li yılların başında en savaştı örgüt olan, öğretmenler örgütü ANDES ile başladık. Oradan yola çıkarak hareketi yayabileceğimizi görmüştük ve bu gerçekleşti. ANDES, köylülerin ve lise öğrencilerinin örgütlenmesinde çok önemli bir rol oynadı. Lise öğrencileri, yaşadıkları sorunlar ve gençlikleri nedeniyle, bizi dinlemeye çok açık bir kesimdi; örgütlenmeye ve sokağa inmeye hazır dılar. Köylüler için de aynı şey geçerliydi: Toprak, kredi, üretim girdileri olmaması, ticarileşmenin getirdiği sorunlar, mevsimlik işçilerin aldıkları düşük ücretler, tüm bunlar patlamaya hazır bir kriz yaratıyor ve kırsal kitlelerde pek çok kendiliğinden ayaklanmaya neden oluyordu. (...) Bir başka duyarlı kesim de üniversitelerdi; özellikle San Salvador, Santa Ana, Usulután ve San Miguel kentlerindeki halk semtlerinin nüfusu da duyarlı kesimler içindeydi. Oralarda birçok örgüt kuruldu. (Devrimci Halk Bloku (BPR) nun yöneticilerinden Facundo Guardado)

KİTLELERDEN ÖĞRENME İLİŞKİSİNDE KUYRUKÇULUĞA DÜŞÜLMEMELİDİR

"Kitle hareketini yönetmek ya da bir yere götürmek için, hareketin bütününi düşünmesiyle, hareketin ulaşmasının istendiği hedefler arasında diyalektik bir ilişki kurmak gerekir. Kitlelerin bilincinin tek tip olmadığını hepimiz biliyoruz. Demek ki söz konusu olan kitlenin ne istediğini soruşturmak ve buradan yola çıkarak kitleye yönelik söylemi ve mücadele platformunu geliştirmek değildir. Bunu seçim kampanyalarında burjuvazi böyle yapar. Aynı şeyi yapmak, kitle hareketinin kuyrukçuluğuna takılmaktır; bunun da pratikteki anlamı, en geri unsurlarla özdeşleşmek olacaktır. Ama yalnızca en ileri görüşlü ve savaştı kesimlerin bilinç düzeyine ve ruh haline dayalı bir söylem ve platform geliştirmek de söz konusu değildir. İşte bu nedenle halkın ne düşündüğünü farklılaşmaları içinde bilmek ve halkın

götürülmek istendiği hedefle onun düşüncesi arasında belli bir denge kurmak gerekir. Ruben Zamora'nın dediği gibi, 'çok fazla olmamak koşuluyla; biraz ileri gitmek' gerekir." (Marta Harnecker, Latin Amerika Solu Kendini Sorguluyor s.251)

Dünya veya ülke pratiğinden seçilerek bir değerlendirmeye konu edilen kesitler, kimi durumlarda, içerdikleri özgünlükler dikkate alınmadığı için, yanlış bir eğilime güç verici etkide bulunur. Ve böylece, gerçekte öğretici olması gereken bir örnek, yanlış kullanım sonucu zararlı bir hale sokulmuş olur.

Bilinir ki, hiçbir devrimci örgüt, kitlelerle bütünleşmemek gibi bir amaç taşımaz. Ancak, pratikte çeşitli nedenlerle böyle bir sonuçla karşılaşılabilir. İşte bu türden durumlarda objektif olabilmek çok önemlidir. Sorun, onu çevreleyen etmenlerle beraber düşünüldüğünde, birden çok nedenin iç içe geçmiş etkisini veya çok daha basit bir nedenin buna yol açmış olabileceğini saptamak mümkündür. Önemli olan, teşhisi doğru yapmak ve sorunu, zorunlu olan kimi işleyiş tarzlarına fatura etmemektir. Örneğin, "Devrimci iktidarın gerçekten demokratik niteliğini yalnızca maddi unsurlar belirlemez. Nikaragua'daki toplumsal sınıflar ve kesimler son derece heterojendir ve tüm maddi sorunları kısa vadede çözümlenemez. Onların desteklerinin sürmesini sağlamak için, karar verme sürecine katıldıklarını duyumsamaları, şu ya da bu biçimde iktidara katıldıklarını duyumsamaları çok önemlidir. Bu da sürekli diyalogu ve doğrudan, kişisel iletişimi gerektirir." (Sandinista Komutanı Luis Carrion, 1987) demek doğrudur. Ancak, böyle bir örnekten yola çıkıp, Leninist örgütlenmenin sürece irade katan ve tayin edici etkilerde bulunan rolünü yadsımak yanlıştır.

Yukarıdan aşağıya belirleme ilkesinin buyurganlığa yol açacağı ve tayin edilmiş bir kadronun bürokratlaşacağı biçiminde mutlaklaştırılmış sonuçlara varmak; böyleli gelişmelere, örgütsel şekillenmeyi tek neden olarak gösterme eğilimini besler. Halbuki bu türden sonuçlara, yukarıdan aşağı belirleme ilkesinin yanlış uygulanması gibi bir nedenin (ilkenin kendisinin değil) yol açabilmesi pekâlâ mümkündür.

Nasıl ki, eğitilip doğru biçimde istihdam edilebilmesi için, kadronun tanınması gerekiyorsa; kadronun da çalışma yapacağı alanları, mesaj vereceği kitleyi tanıması gerekiyor. Olanaklar elverdiği ölçüde bu tanıma çabasını, tek tek ailelere, hatta fertlere uzanacak kadar geniş tutmak ve iletişimde, genel-geçer ifadelerle

Ne denli eşitsiz gelişirse gelişsin, çalışmalar bir hareket bütünlüğü içerisinde toplanabildiğinde, açılan yaraların kapanması, doğan eksikliklerin tamamlanması olanaklı olacaktır. Her organın kendini hareketin bir parçası olarak görmesi, aynı nabız atışlarına sahip olması güzeldir ve gereklidir. Ancak, bir organın yara alması veya yok edilmesi durumunda, bütün bir hareketin yok olduğu biçimindeki panik ve evham yüklü tutumlara, karamsar yaklaşımlara yönelinmesi özellikle önlenmelidir.

yetinmeyerek anlaşılabilirliği arttırıcı bir tarz uygulamak, daha kalıcı ilişkiler geliştirmeyi mümkün kılacaktır. Gelişmeleri sürekli olarak yakından takip edebilen ve siyasal pratiğin intiyaçlarını gözeterek politika üreten bir devrimci hareket; olayların gerisinde kalma, peşinden sürüklenme edilgenliğine düşmez. Aynı zamanda kitlelerin nabzını elinde tutma şansı olacağı için; öncülük yaparken mesafeyi fazla açmak veya kitlelerden öğrenirken kuyrukçuluğa düşmek gibi sorunların yaşanma olasılığı da zayıflar.

Gerçekte kitlelerle ilişki, başlı başına bir sanattır ve bunu, yaratıcılığın yapısal bir özellik haline geldiği hareketlerde, üretkenliğin bütününde izlemek mümkündür.

"Tüm söylemler ve mesajlar aynı kumaştan üretilirse, aynı biçimde, aynı sözlerle aktarılırsa, aynı sözcü tarafından aynı tonla söylenirse, yıllar geçer ve sloganlar değişmezse, söz devalüasyona uğrar: Artık kimsenin hayal gücünü satın alamayan bir paraya dönüşür. Devrimci propagandada bu büyük ölçüde yaşanmıştır. İnsanlar, kavramların mekanik bi-

çimde uygulandıkları ve gerçekliğin hareketsiz bir şey olarak gözüktüğü el kitaplarından yoruluyorlar. Artık hiçbir şey bu teorik, soyut hareketsizlik, bu etsiz kemikler kadar idealist ve materyalizmin tam zıt kutbunda değil. Nasıl olur da 20 yıl öncesine ait bir kitapta, bizim bugünkü mesajımıza benzer bir mesaj bulunabilir? Nasıl olur da söylemimiz değişmez? Devrimin yeni sorunlarla uğraşması gerekmez mi? Nasıl olur da yeni parolalar üretemeyiz? Zaman zaman ideolojik damar sertliği belirtileri gösteriyoruz. (FMLN Komutanlarından Eduardo Sancho, Temmuz 1989 abç.)

Aslında kullanılan motiflerin ve verilen mesajların büyük çoğunluğu, kavga alanlarında üretilmiş olan ve devrimcilerin yabancı olmadığı türdendir. Farklılaşmalar, bu genel çerçevede değil, bu çerçevede içerisinden zaman ve mekanla ilişkili olarak yapılan tercihlerde gündeme gelmektedir. Yukarıdaki alıntıdan, kimi ülke pratiklerinden veya eskimiş kitaplardan yararlanılmaması gerektiği gibi bir sonuç da çıkarılmamalıdır. Önemli olan, iki örnek arasında doku uyuşmasını mümkün kılmaktır. Nikaragua ve Küba'nın, Rusça değil İspanyolca devrim yaptığı söylenir. Bu ifadeden de, söz konusu devrimlerin, 1917 Ekim devriminden yararlanmadığı sonucu çıkarılmamalıdır. Yine söylendiği gibi, onların manevi babaları Marti ve Sandino'dur. Ama bu, Lenin'in veya Marks ve Engels'in yol göstericiliği ile neden bir çelişme oluştursun ki? İşte sorunlar, böyle bir kapsayıcılık içerisinde kavrandığında; hem dünya pratiklerinden esinlenmek mümkün olur, hem de şablonculuğa düşme olasılığı ortadan kalkar. Farklı coğrafyalara ait deneyimleri tanımak kadar, o deneyimlerin aynasında kendine bakmak da önemlidir. Değişik ülkelere ait bu türden aynalar, örtük kalmış kimi eksikliklerle tanışma fırsatı verir.

ÇALIŞMA TARZI, HAREKETİN EŞİTSİZ GELİŞİM KARAKTERİNİ DE DİKKATE ALIR

Dünyanın hangi bölgesinde olursa olsun, hiçbir ülkede bir devrimci hareketin, ülke sathına yayılan çalışmasında tüm birimlerden aynı verimi alması olanaklı değildir. Devrimcilerin kitlelerle ilişkilerinde verme-alma fiilindeki karşılıklı roller, sonuç üzerinde etkili olur. Hareketin genel politikasını bulunduğu alanda yeni üretmek ve kitlelere taşımakla görevli olan her kadro, ne denli benzer şekilde eğitilmiş olursa olsun, çalışmasına ken-

Karşıdevrimin, fiziki imhadan ideolojik saldırıya dek mümkün olan her yöntemle ve devlet olanaklarını kullanarak devrimci hareketlerin üzerine geldiği düşünülürse; bugüne dek alınmış ve yarın alınabilecek olan yaraların sebebinin salt iç meselelerde aramak biçimindeki koşullanma daha kolay aşılır.

dinden bir şeyler katar. Bu ilişki içerisinde bir de karşı tarafın, yani alıcı durumundaki kitlenin kendine has nitelikleri ve yerel olanaklar/koşullar da düşünülürse; görülecektir ki, çeşitli alanlarda yürütülen çalışmaların -tek merkezden koordine ediliyor olmasına rağmen- birbirine oranla farklılık taşımak için çokça sebebi vardır. İşte bu gerçeklikten hareketle diyebiliriz ki, bir hareketin ülke sathına yayılan çalışmasında eşitsiz sonuçlar alınması, son derece doğaldır. Geriye dönüp baktığımızda, bunun hemen tüm hareketler için geçerli olduğu görülür.

Eşitsiz gelişimin ayırıcısında olan bir devrimci hareket, bunun olumsuz etkisini azaltma ve hatta kimi durumlarda avantaj çevirme imkanına sahip olur. Gelişimin sağlandığı yerlerde ortaya çıkan ürün ve olanaklar, hareketin bütünlüğü içerisinde bir başka yerin eksikliğini giderme şansı verir. Çalışma tarzının, alanlar ve birimlere göre değişebilen özelliği, söz konusu eşitsizlik ile birleşince, sonuçta faaliyet grafiği üzerinde ve tercih edilecek eylemliliklerde de etkili olur. **Bu nedenle, bugün olduğu gibi, gelecekte de hareketin farklı alanlarda farklı işlevler yükleyerek geliştirdiği çalışmalar, bir çelişki olarak görülmemeli; aksine, kavganın çokyönlü seyrini karşılayabilmenin ve perspektif genişliğinin bir gereği olarak addedilmelidir.**

Örneğin, "iyi eğitilmiş güçlü yerel siyasal örgütler olmadan, en kusursuz biçimde örgütlendirilmiş olsa da, bütün Rusya için en iyi gazete hiçbir işe yaramaz." (Lenin, Ne Yapmalı?, s.172) demek ne denli doğru ise, Lenin'in aşağıdaki ifadede, bir gazeteye yüklediği anlam da o denli doğrudur.

"(Eğer çıkarılacak olan gazete, adına lâıyk bir gazete ise, yani eğer düzenli olarak çıkarılıyorsa, bir dergi gibi ayda bir değil, ama en azından ayda dört kez çıkarılıyorsa) gazeteyi salt dağıtma işlevi bile fiilî bağların kurulmasına yardımcı olur. Şu anda, devrimci amaçlarla yapılan kentlerarası haberleşme çok enderdir, her zaman ve her durumda, kural olmaktan çok, istisnadır. Ama eğer bir gazetemiz olsaydı, böyle bir haberleşme kural olur-

du ve bu, doğal ki, yalnızca gazetenin dağıtımını sağlamakla kalmaz, (daha önemli olan) deneyim, malzeme, güç ve kaynak alış-verişini de sağlardı." (age., s.180)

Elbette ki burada aktardığımız fikirler, ülkemize uyarlanmak istendiğinde, konjonktürel olandan yapısal olana dek çeşitli farklılıkları hesaba katmak gerekecek. Hatta salt karşıdevrim güçlerinin varmış olduğu düzey ve kazanmış olduğu birikim açısından bile bakılsa, -birakalım gazete ile yetinmeyi- bugüne dek rastlanmamış çeşitlilikte araç ve yöntemlerin ihtiyacı haline geldiği görülür. Bu nedenle, bizlerin yapması gereken şey, eldeki araçları yadsımak değil, onları alabildiğine verimli kullanmak ve imkan dahilinde üzerine yenilerini eklemektir.

Ne denli eşitsiz gelişirse gelişsin, çalışmalar bir hareket bütünlüğü içerisinde toplanabildiğinde, açılan yaraların kapanması, doğan eksikliklerin tamamlanması olanaklı olacaktır. Her organın kendini hareketin bir parçası olarak görmesi, aynı nabız atışlarına sahip olması güzeldir ve gereklidir. Ancak, bir organın yara alması veya yok edilmesi durumunda, bütün bir hareketin yok olduğu biçimindeki panik ve evham yüklü tutumlara, karamsar yaklaşımlara yönelmesi özellikle önlenmelidir. Tabii ki bu, verilen bilinçle ve hareketimizin taşıdığı nitelikleri kavrayabilmekle mümkün olacaktır.

"Rusya'da pek olağan bir durumu gözünüzün önüne getiriniz: bir ya da birkaç yörede yoldaşlarımızın tamamının polis tarafından toplanmasını. Bütün yerel örgütleri birleştiren tek bir ortak, düzenli eylem yokluğunda, bu gibi baskınlar, çok kez çalışmaların aylarca durması sonucunu vermektedir. Ama eğer bütün yerel örgütlerin ortak bir eylemi olsaydı, o zaman, çok önemli bir tutuklama halinde bile, iki-üç enerjik kişi birkaç hafta içinde ortak merkezle ve bildiğimiz gibi, şimdi bile hızla yerden fıskıran yeni gençlik çevreleriyle bağ kurabilirdi. Ve arasıra tutuklamalarla darbelenen ortak eylem herkesçe bilindiğinde, yeni çevrelerin ortaya çıkıp merkezle bağlantı kurmaları daha da hızlı olurdu. (age. s.188, abç.)

Eşitsiz gelişmiş bir tablo içerisinde

bizlerin (içinde bulunduğumuz birimin) durumu; ideal ettiğimiz seviyede olmayabilecektir; düşlediğimiz devrimci çalışma ile bizlerin yürütmekte olduğu faaliyet arasında bir açının varlığı bizleri rahatsız edebilecektir. Böyle durumlarda "eleştiricilik" hastalığının nüksetmesine fırsat vermeden, varolan durumu doğru teşhis edebilmek, bizlerin tarzi olmalıdır. Kaybedilen şeyin kaybedildiği yerde aranması gibi, ortaya çıkan arızanın kendi kaynağında çözülmeye çalışılması hedef şaşırma ihtimalini azaltır. Örgütlü insanların zaten, yaşam biçimlerine dair temel çerçeveyi çizen ön kabulleri vardır. Bu ön kabul, bir ortaklaşmadır bir güvendir ve olur-olmaz her meselenin, hareketin karşısına "problem" diye çıkarılmamasını gerektirir.

"Eşeğe kızıp semerini dövüyorsun" diyen Alman atasözündekine benzer uyarıları ihtiyaç haline getirmeyecek bir olgunluk, devrimcilikte içkin olması gereken bir özelliktir. Olgunluk eksikliği, devrimci teoriye karşı umursamazlıktan pratik olmayan pratikçiklerle yetinmeye kadar, acemiliğin pek çok çeşidinde yaşam şansı vermekte ve çalışmalarda istenen verimin alınmasını güçleştirmektedir.

Karşıdevrimin, fiziki imhadan ideolojik saldırıya dek mümkün olan her yöntemle ve devlet olanaklarını kullanarak devrimci hareketlerin üzerine geldiği düşünülürse; bugüne dek alınmış ve yarın alınabilecek olan yaraların sebebinin salt iç meselelerde aramak biçimindeki koşullanma daha kolay aşılır. Güven olgusu ve zafere olan inanç, başlı başına bir devrimcilik özelliğidir. Her devrimcinin, taşıdığı kimlik sebebiyle, kendine duyduğu bir güven vardır. Buna, harekete duyulan güven, ondan alınan güç de eklenince ortaya özel bir enerji çıkar. Dışarıdan bakanların anlamakta güçlük çektiği başarılar, feda bilinci, kararlılık hali, vb.'nin de anlaşılması, devrimciliğin anlaşılması ile mümkündür. Devrimciliğin içerdiği potansiyel güzellikler, güç ve enerji; devrimcilik dışı alanların hiçbirisi ile kıyaslanamayacak bir üstünlük taşır. Ve bu üstünlükler, basit ikilemlerin, gününbirlik hesapların yanıltıcı verileri ile kıyasa sokulmayacak denli önemlidir. **Önünü devrimci araçlarla açabilen bir hareketin izlediği yol, sonsuz olanaklarla dōşelidir. Devrimcilerin önünde zorlu engeller vardır; ama aşılabilir engeller yoktur. Eskimiş olanı kaldırıp atmak, yeniye yaşam olanakları tanıyarak bir bütün halinde hakim kılmak; geciktirilebilir, ama önlenemez bir amaçtır.**

ÖRGÜTLÜ İNSAN İÇİN EN BÜYÜK GÜVENCE, ÖRGÜT BÜTÜNLÜĞÜNÜN KENDİSİDİR

Çarpışmanın en yoğun ve çok cepheli olanlarından biri de ideolojik çarpışmadır. Proletarya ideolojisinin burjuva ideolojisine olan üstünlüğü, her vakit ve her biçimde kolaylık sağlayan bir “doğru kalıplar dizisi” oluşturmaz. Herkesin kendi gemisini yürütmeye çalıştığı bir bencillik ortamından; kapitalizme ait öğelerin, insanların ruhunda konaklayacak yataklar bulabildiği bir toplumdaki, tek tek veya gruplar halinde kazanılan ve örgütlü yaşamın iyileştirici/geliştirici ışığını yudumlayan insanlar, aldıkları bu yeni besinin varlıkları üzerindeki etkisini hızla görmeye başladılar. Ancak bu, o güne dek edinilmiş alışkanlıkların ve sahip olunan koşulların bir denbire aşılabileceği veya kapitalist kuşatmanın etkisine karşı insanın efsunlanacağı anlamına gelmez. Genel boyutlarıyla ideolojik mücadele sürerken, örgütlenme içerisinde de bunun “yansıma etkileri” sürer.

Örgütlü insan olmanın gerekleri kolay kazanılır gibi görünse de, gerçekte zorlu sınav yerlerinde/anlarında elde edilen sonuçlar, bunun böyle olmadığını, kimi özelliklerin kolay aşılanmadığını göstermiştir. Örneğin, örgüt içinde bir “arkadaş grubu” yaratmak, kişisel ilişkiler oluşturmak ve giderek bunu örgüt içinde, örgüte karşı bir **direnc noktasına** çevirmek, sıkça rastlanan bir durumdur. Bu tür ilişkilerde, bireylerin birbirine daha liberal davrandığı, kuralların çiğnenmesine göz yumulduğu ve herkesin her şeyi bildiği (birbiri ile konuştuğu) bir **sığınak hali** oluşur. Her bireyin örgüte karşı sorumlu olduğu ve savunma yükümlülüğü taşıdığı düşünülürse, bu türden “kapalı devre ilişkiler”in, örgütün yumuşak karnını oluşturduğu ve çeşitli biçimlerde zarar verme potansiyeli taşıdığı görülür. Mesele, kişinin kendini güvencede hissetmesi ise, gerçekte bunun için de en büyük dayanak, örgüt bütünlüğünün kendisidir.

Bugüne dek karşılaşılmış örgütlü yaşam pratiklerini, kendi süzgeçinden geçiren ve bunun sonucunda elde ettiği verileri daha güçlü ve daha güzel bir duruşun **doku ilmikleri** haline getiren, hareketimizin yön verici mekanizması; yepyeni

Bu tarz, onu kavrayan kişi ve birimleri özel bir tutkalla birbirine kenetlerken ve farklı bir kavga kültürüyle devrimcilik bayrağına daha koyu ve daha renkli bir içeriği nakşederken; bu yolda, tüm yaşamı güzel, tüm olasılıkları karşılanabilir kılmıştır.

bir tarzla şekillenmiş özel yoldaşlık ilişkilerinin doğumunu mümkün kılmıştır. **Bu tarz, onu kavrayan kişi ve birimleri özel bir tutkalla birbirine kenetlerken ve farklı bir kavga kültürüyle devrimcilik bayrağına daha koyu ve daha renkli bir içeriği nakşederken; bu yolda, tüm yaşamı güzel, tüm olasılıkları karşılanabilir kılmıştır.**

Karşıdevrim fırtınasının kesintisiz biçimde hissedildiği bir okyanusta, üstelik eksik aparatlı bir yelkenliyle ilerlemek, adaya varma umudunu başlı başına zayıflatan bir faktördür. Bunun yanında, süreçte dahil olan her kişinin, ayakları üzerinde sağlam durmaya alışkın olmayan bir umuttan gıdalanmış olduğu düşünülürse; umuda ve kendine güven olgusuna neden özel bir yatırım yaptığımız, daha iyi anlaşılır. **Devrimcilikte yaşam, içine dahil olduğumuz andan itibaren güzellikler sunmaya başlar.** Farklı toplum kesimlerinde rastlanmayan yakınlaşmalar, ilişki çeşitliliği ve çokluğu, yaşam içerisinde kendini daha etken kılmak, kader olarak bilinen olguların değiştirilebildiğine tanıklık, vb. gelişmeler kişinin ufku kadar heyecanını da artırır. Ancak bu, birdenbire olmadığı için, daha ufak kesitlerde, daha küçük mutluluklar etrafında kenetlenmek mümkün olabilir. Kendine güveni geliştiren bir aşılama yapıldığı ve bunun harekete bütünüyle güveni koşulladığı bilindiği halde, kendine “arkadaş grubu” biçiminde daha dar güvenceler arayanlar olur. Bu, azla yetinme alışkanlığının devrimcilikte yansıyan biçimlerinden biridir.

İnsanlarımız, içinden geldikleri sistemin, kendi etraflarında ördüğü “görünmez kabuğu” birdenbire kıramadığı için, **sonsuzluk oksijenini** solumak ve daha

büyük başarıları ve mutlulukları yakalamak yerine, “küçük” olanları ile yetinebilirler. Örgüt içerisinde bir çeşit “koloni” oluşturulur ve bu, özelde diğer birimlere genelde hareketin kendisine karşı bir “korunma alanı”na dönüşür. Hiçbir şeyin gizli olmadığı, her şeyin konuşulduğu ve bir çeşit “kader ortaklığı” yapılan bu alanda, aşırı bir hoşgörü de dikkat çeker. Ve giderek, harekete rağmen kendi hukukunu oluşturur.

Bu tür gelişmeler gibi farklı olasılıkları da dikkate alan hareketimiz, örgütlen-

Davaya bağlılığın özelleşmiş biçimi olan bu bağ, aynı zamanda örgüt içerisinde didişmenin, aşındırıcı faktörler ekmenin önüne geçen ve kardeşleşmenin en üst biçimini mümkün kılan bir bağdır. İşte böyle bir bağla kenetlenmiş olan ilişkilerin oluşturduğu “aile”, hareketimizin en olgun seviyeye ulaşmış biçimidir. Bu, elbette ki bir zaman ve emek işidir. Bunun için öncelikle, bireyin örgütle olan ilişkisi, sevgi ve güven temeli üzerinde oturmalıdır.

Uygulamakta olduğumuz tarz, ilişkilere hakim kılma-ya çalıştığımız kalite, doğru anlaşılmalıdır. Biz iddialıyız; bu nedenle ısrarlıyız. Yoldaşlığın, kardeşleşmede bir zirve noktası olduğunu ve o zirvede buluşanların, güneşi kışkandıracak bir sıcaklıkla birbirine sarılacağını kanıtlayacağız. Hoşgörümüzün kaynağında bu öngörü yatıyor. Kendi zeminimizde bulunduğu halde, bu kucaklaşmanın tadına henüz varmamış yoldaşlarımızın olduğunu biliyoruz.

meyi oluşturan tümbireyler arasında -birbirini tanımayanlar da dahil- gözle görünmeyen ama çok güçlü olarak örülmüş bir bağın oluşumuna özel bir önem vermiştir. Davaya bağlılığın özelleşmiş biçimi olan bu bağ, aynı zamanda örgüt içerisinde didişmenin, aşındırıcı faktörler ekmenin önüne geçen ve kardeşleşmenin en üst biçimini mümkün kılan bir bağdır. İşte böyle bir bağla kenetlenmiş olan ilişkilerin oluşturduğu "aile", hareketimizin en olgun seviyeye ulaşmış biçimidir. Bu, elbette ki bir zaman ve emek işidir. Bunun için öncelikle, bireyin örgütle olan ilişkisi, sevgi ve güven temeli üzerinde oturmalıdır. Hiçbir gelişme karşısında ilişkiler, "olacağı buydu!", "ya gördünüz mü?" biçiminde didişme örnekleri sergilememeli; tarzımız, her zaman sahiplenme ve yapıcılık yönünde rol almak olmalıdır. Örgütün iyi tanındığı ve kimlik gereklerinin içselleştiği durumlarda oluşacak ciddiyet, gerek kavga anında, gerekse de değerlendirilmelerde kendini gösterir.

Harekete güven, soyut bir olgu değildir. Böyle bir atmosferden beslenen her kişi, hem kendine hem de harekete güvenin nedenleriyle tanışır. "Bizler, hareketi oluşturuyoruz; hareket, her birimizin şahsında varlık göstermektedir." bilinciyle hareket edenler, kendilerini dışarda tuttukları bir güven tartışmasına girmezler. Bu tür tartışmalar, bugüne dek aşılmış olması gereken bir alışkanlığın ve darlaştırıcı bir kavrayışın ürünüdür. Bizim hareket kültürümüz; tek başımıza kaldığımızda dahi, sarsılmamış bir güvenle, örgütlülüğe ve kavgada ısrarı gerektirir.

Örgütsel çatı altında bulunmanın ve hareketimizin özgün gidasını doğrudan alma şansına sahip olmanın önemine, her yoldaşımız belirli oranlarda tanıklık etmiş ve hatta bizatihi yaşamış ise de; alışkanlıkların yanıltıcı etkisi sebebiyle, kimi yoldaşlarımızın, nasıl bir hareket tarafından kucaklandıkları ve bunun nasıl bir şans oluşturduğu ne yazık ki yeterli

önemde algılanamayabiliyor.

Gericiliğin oluşturduğu güçlü vakum tarafından emilmemenin bile, başlı başına bir şans olduğu ülkemizde; **örgütsüz kalmanın**, üzerindeki koruyucu zırhı kaldırıp atmak ve her türden saldırıya açık hale gelmek demek olduğu, pek çok örnekle kanıtlanmıştır. Bu türden tercih yapanların, çok kısa sürede başkalaşarak, devrimcilerle "mesafeyi büyütmüş" bir kimlikle ortaya çıkmaları bir tesadüf değildir. Karşıdevrimin oluşturduğu, ama devrimcilere uzanabilme şansı olmayan **rezerv güçlerin** de hedefi haline gelin "korunmasız kişi" için, bir çeşit intihar-dan söz etmek abartılı olmayacaktır.

Hareketimizin çatısı altında bulunan her kişinin, uymakla yükümlü olduğu normlar vardır. Bu normlar, izlenmekte olan yöntemin kendisine ve hareketin sahip olduğu genel duruşa duyulan güven sebebiyle esnetilebilmekte ve uyumsuzluk halindeki öznelere belirli bir fırsat verilmektedir. Ancak, bu fırsat değerlendirilmediğinde ve giderek bir istismara dönüştüğünde; aynı normlar, yakaya yapışan ve hesap soran bir ölçü işlevi görür. Özellikle belirtme ihtiyacı duyuyoruz ki, gözlediğimiz zaaf lar ve disiplinsizlik örnekleri karşısında, hareketimizce takınılan hoşgörü bir çeşit **göz yumma** veya **yöntemde liberalizm** değildir. Aksine, sahip olduğumuz değerlerin aşındırılması olasılığı, en dönvüşken ve tavizsiz yanımızı harekete geçirir.

Uygulamakta olduğumuz tarz, ilişkilere hakim kılmaya çalıştığımız kalite, doğru anlaşılmalıdır. Biz iddialıyız; bu nedenle ısrarlıyız. Yoldaşlığın, kardeşleşmede bir zirve noktası olduğunu ve o zirvede buluşanların, güneşi kışkandıracak bir sıcaklıkla birbirine sarılacağını kanıtlayacağız. Hoşgörümüzün kaynağında bu öngörü yatıyor. Kendi zeminimizde bulunduğu halde, bu kucaklaşmanın tadına henüz varmamış yoldaşlarımızın olduğunu biliyoruz. Ne denli heyecan

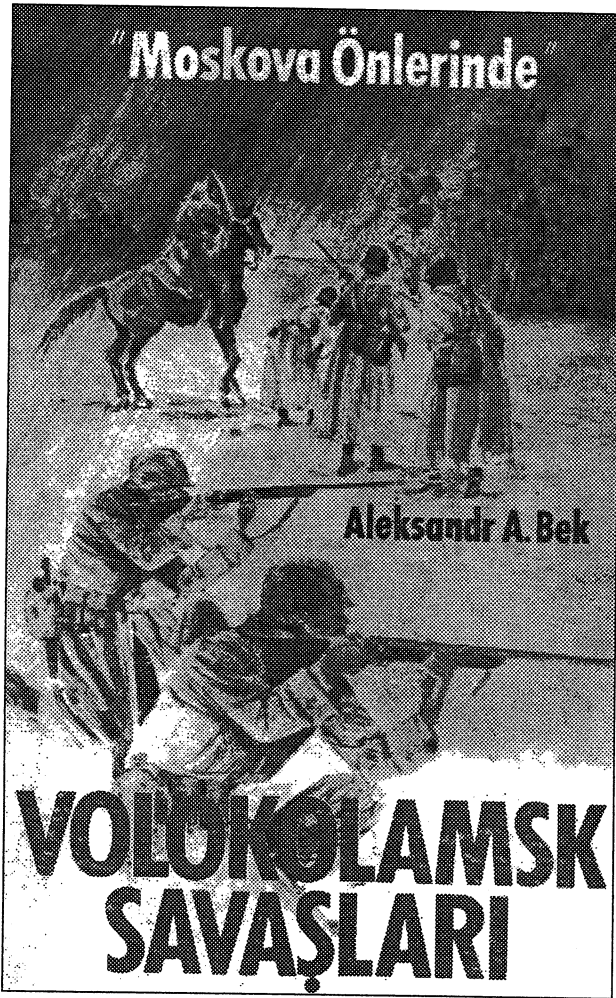
verici olgularla tanıştırsak da belirli bir süre için, farkımızın yeterince algılanamayacağını ve yoldaşlarımızın, örgütsüz dönemden kalma alışkanlıklarla hareket edeceğini de biliyoruz. Bunları, hep beraber aşacağız. Kendisine hoşgörü ile yaklaştığımız hiçbir yoldaşımız, bu durumu kendine özgü bir muafiyet/bir lüks veya sahip olduğu bir kişisel hak olan görmemelidir.

Hele ki, kendisine gösterilen hoşgörü-yü, başkasına göstermeme; başkası söz konusu olunca **sekteleşme** yoluna asla gidilmemelidir.

Uygulanan yöntemlerin hiçbirinde kişisel bir boyut yoktur. Özellikle, herhangi bir "günah" karşısında bağışlanan yoldaşlarımız; bunun nedenleri üzerine kafa yormalıdır. Bu tür meselelerin, yaratılmak istenen kültüre varma yolunda sadece bir "kabahat" olduğu görülür ve bundan gerekli sonuçlar çıkarılabilirse; şimdiye dek neden bu denli esnek ve kapsayıcı olunmaya çalışıldığı daha iyi anlaşılır. **Kendisine hoşgörülü davranıldığında bundan memnuniyet duymak; ama, başkası sözkonusu olduğunda aynı hoşgörü uygulamasına karşı çıkmak, ya sürecin anlaşılmadığını ya da sürece yakışık düşmeyen bir kimliğe sahip olduğunu gösterir.**

Sürece karakterini veren şekillenmenin, içinde ilerlediğimiz yolun kolay oluşmadığı bilinmeli ve sahip olunan örgütsel kimliğe yakışan bir duruş sergilenmelidir. Bunun için, hareketimizin **bir ışık demeti** halinde içimize dolan aydınlığı ile ayağa kalkmalı ve işe, kendi kendimize uyguladığımız "devrimcilik testi" ile başlamalıyız. Kişinin eksiklerini kendine itiraf etmesi, kendisiyle barışının ilk adımıdır. Eksikleri kabullenmek özsaygıyı zayıflatmaz. Aksine, kendini aşmanın koşullarını yaratacak olması itibarıyla, kendine güveni ve özsaygıyı güçlendirici etki yapar. **Kendini aldatmak ile başkasını aldatmak** arasındaki çizgi oldukça incedir. Bu nedenle aldatma fiilinden tümüyle uzak durulmalıdır. Başkasını kandırmaya becersek dahi, yüreğimizin aynasına yansıyan görüntülerin oluşturduğu **iç utanç**, bizleri gerçek bir huzura her zaman muhtaç kılacaktır.

"Eğer insanın iç dünyası ile onun çevresindeki dünya arasındaki uyumsuzluk çok büyürse, onun bir süre durup kendi kendisine, 'Eğer kendime bile itiraf etmekten utandığım düşüncelerim varsa, ben nasıl bir adamım?' diye sorma zamanı gelmiştir." (Selam! Yaşam Ateşi, Nikolai Ostrovski, s.94)

Her devrimcinin okuması gereken bir kitap; **MOSKOVA ÖNLERİNDE**

Erdal CANER

'Sevmesem evlenmezdim.'
'Doğru. Çocukların var mı?'
'Bir oğlumla bir kızım var.'
'Evin var mı?'
'Var.'
'Güzel mi?'
'Benim için kötü sayılmaz.'
'Evine dönmek, karına kavuşmak, çocuklarını kucaklamak ister misin?'
'Şimdi ev sırası değil... Savaşmak gerek...'
'E... Ya savaştan sonra. İstiyor musun?'
'Kim istemez ki?'
'Hayır. Sen istemiyorsun!'
'Nasıl istemiyorum?'
'Bu sana bağlı bir şey; dönüp, dönmemen. Bu senin elinde. Sağ kalmak istiyor musun? O zaman seni öldürmek isteyeniyi öldürmek zorundasın. Sen savaşta sağ kalmak ve savaştan sonra evine dönebilmek için ne yaptın? Tüfeğinle çok güzel nişan alabiliyor musun?'
'Hayır'
'İşte bak... Demek ki Alman'ı öldürmeyeceksin, o seni öldürecek... Demek ki evine sağ salim dönemeyeceksin. İyi koşabiliyor musun?'
'Orta.'
'İyi emekleyip, iyi sürünebiliyor musun?'
'Hayır.'
'İşte, Alman seni tepeleyecek. O halde neden yaşamak istediğini söylüyorsun? Bombanı iyi savurabiliyor musun? İyi kamuflaj yapabiliyor musun?'
'İyi gizlenebiliyor, iyi siper örebiliyor musun?'
'İyi siperleniyorum.'
'Yalan söylüyorsun. Tembel davranıyorsun. Sana kaç kez siperini bozdurdum?'
'Bir kez.'
'Gelmiş ondan sonra da yaşamak istediğinden söz ediyorsun. Hayır sen yaşamak istemiyorsun. Doğru mu arkadaşlar? O yaşamak istemiyor değilmi, arkadaşlar?'
(...)

Moskova Önlerinde, İkinci Dünya Savaşı'nda Sovyetler Birliği'ni işgal edip Moskova önlerine kadar gelen Nazi ordusuna karşı, Kızılordunun verdiği o büyük direniş savaşını anlatır.

Her sayfası, eğitici, ufuk açıcı yanlar içeren bu kitap, dikkatle okunmayı ve üzerine tartışmayı fazlasıyla hak etmektedir.

Her anında devrimi soluyabilen bir tarz, günlük pratikle devrimci amaçlarımız arasındaki bağlantıyı doğru olarak kurabilir. Her tekil olayın anlamı, ancak devrimin çıkarları perspektifinden bakıldığında gerçek yerine oturabilir. Atılan her adım, sergilenen tutum ve davranışlar devrime hizmet etme çerçevesinde gerçek değerine kavuşur. Bu çerçeveyi dikkate almadan yapılanlar, bireysel dünyanın hep "kendine yontan" makinasından geçmiş ve sakatlanmış demektir.

Tabur komutanı Momiş-Uli, askerleriyle kurduğu diyalogda, uğruna savaştıklarını iddia ettikleri amaçlarıyla günlük pratikleri arasındaki açığı basit ancak çarpıcı bir biçimde anlatır:

"Bir ere sordum:

'Evli misin?'

'Evet.'

'Karını seviyor musun?'

Utandı.

'Söyle seviyor musun?'

'İstiyorum Yoldaş Kombat.'

'İstemen yeterli değil. İsteddiğini davranışlarıyla belli etmen gerekli. Sen ise sadece sözle yaşamak istediğini söylüyorsun. Davranışların ise seni mezara sürüklüyor. Ben de seni oradan çengelle çekiyorum.'"(s.46, 47)

Momiş-Uli'nin uyguladığı bu basit mantık yakıcı bir gerçeği işaret etmektedir. Bu diyalog şu biçimde de olabilir:

"Bu zulüm, sömürü düzeninin yıkılmasını istiyor musun? Seni işsiz bırakan, emekçi halkı her geçen gün yoksullaştıran; işkencehanelerde, sokaklarda, dağlarda bu toprakların oğullarını, kızlarını katleden işkencelerden geçiren bu zulüm düzeninin tarihin çöplüğüne atılmasını istiyor musun?

Evet istiyorum.

Hayır yeterince istemiyorsun. Tüm gücünü enerjini bu uğurda mücadele etmek için sarfetmiyorsun. Karşı-devrimci güce karşı savaşta zafere ulaşmanın çok disiplinli, kararlı, örgütlü bir mücadeleyi gerektirdiğini biliyorsun; ama buna göre davranmıyorsun. Kendini bütünüyle kavgaya vermiyorsun. Burjuva dünyaya ait alışkanlıklarından vazgeçmiyorsun. Bir bak yaşamına; devrimciliği, boş vakitlerinde yapılacak bir uğraş gibi görüyorsun aslında. Hayır hayır, o bile değil; boş vakitlerinde arkadaşlarıyla vakit öldürüyorsun.

Devrimciliğin "sözde" senin, bu düzen sınırları içinde yaşamak rahatsız etmiyor seni. Yeterince okumuyorsun, hareketinin ideolojik-politik hattını kavramak için yeterince çaba göstermiyorsun. Hep bekliyorsun, ancak sana söyleneni -onu da yarım yamalak- yapıyorsun. Küçük bir problemle karşılaştığında; onu, hareketin çözmesini istiyorsun. "Ben hareketim, bu sorunu ben çözeceğim" demiyor, kaçırıyorsun. Üstelik bu sorunu, hareketinle arandaki ilişkide sorun haline getiriyorsun.

Daha uzatmak mümkün. Sonuç olarak başta söylediğim gibi, sen devrimi yeterince istemiyorsun. "Evet istiyormu" demeden önce düşün."

Değerlere bağlılığın bir kavga insanı/bir devrimci için taşıdığı önemi ifade etmesi açısından Momiş-Uli'nin manga komutanı Barambaev'e ilişkin söyledikleri çok çarpıcıdır. Barambaev, Momiş Uli alarm verip "silah başı" yaptığı sırada mangasındaki askerlerle birlikte kaçar. Mangadaki askerler bir dakika sonra döner, ancak o dönmediği gibi cepheden uzaklaşmak için elini de yaralar. Momiş Uli tüm taburun önünde şöyle konuşur:

"O, yaşamayı seviyor. Havadan, sudan, topraktan zevk almak istiyor. Onun kararı şuydu: Siz ölün ben yaşayacağım. Böyle parazitler başkalarının sırtından yaşarlar.

(...)

Evet savaşta ölümler olacak. Ama asker olarak ölenler unutulmazlar. Onların ardından oğulları veya kızları babamız vatanın kurtuluşu için ölmüş. O bir kahramandı, diyecekler. Sonra torunlar ve onların çocukları hep aynı şeyi söyleyecekler. Ama biz yok olacak mıyız? Hayır.

Asker savaşa ölmek için değil düşmanı öldürmek için gider. Savaşa giren asker evine döndüğü zaman ona kahraman, savaş kahramanı diyeceklerdir. Bu ne büyük söz. İnsana ne kadar gurur verir. Kulağa nasıl da güzel geliyor. Biz namuslu askerler bu şerefi tadacağız. Sen ise -yine Barambaev'e doğru döndüm- sen ise burada, ortada bırakılmış bir leş gibi, şerefsiz olarak kalacaksın. Çocukların seni reddedecekler..." (s.33-34)

İçinde bulunulan koşullardan koparılıp değerlendirildiğinde, katı bir bakışın izlerini taşıdığı düşünebilir bu sözlerin. Söz konusu an'ın ve alanın özellikleri göz ardı edilerek yapılacak bir değerlendirme bağrında fazlasıyla "haksızlık etme" potansiyeli taşır.

"Havadan, sudan, topraktan zevk almak..." tek başına değerlendirildiğinde bir yanlış içermez elbette. Hele ki yaşamı insanca kılmak için savaş veren devrimciler için. Ancak ülke topraklarının işgal altında olduğu, düşmanın her adımıyla toprakla birlikte tüm değerleri de ayaklar altına alıp çiğnemeye çalıştığı bir süreçte direnmenin, savaşmanın dışında her türden tavır ihanetle eş anlamlıdır.

Engels'in Prusya devrimine ilişkin yaptığı değerlendirme bu noktada son derece öğreticidir.

"Silahlı bir direnişe kalkışmak için 1848 Kasım başları artık çok mu geçti; ciddi bir muhalefet karşısında, ordunun bir bölümü meclisten yana geçer ve sorun böylece meclis yararına mı çözümlenirdi? Bu, hiçbir zaman, çözümlenemeyecek bir sorundur. Ama savaşta olduğu gibi devrimde de, düşmana karşı koymak gerekir: Baskın, basanıdır; ve şanslar ne olursa olsun, karar anında her şeyi göze almak, savaşta olduğu gibi devrimde de zorunlu bir şeydir. Tarihte bu belitlerin doğruluğunu göstermeyen başarılı devrim yoktur.

(...)

Sert bir çarpışmadan sonraki bir yenilgi, devrimci önemi kolayca kazanılan bir zafere eşit bir olaydır. Paris'te 1848 Haziran'ında ve Viyana'da da Ekim'de uğranılan yenilgiler, bu iki kent halkının devrimci bilince ermesi bakımından kuşkusuz Şubat ve Mart zaferlerinden deaha etkili olmuşlardır. Berlin meclisi ve halkı büyük bir olasılıkla bu iki kentten yazgısını paylaşırlardı, ama övünçle ölürlerdiler ve arkalarında, yaşayanların ruhunda, devrim zamanı enerjik ve tutkulu bir eylemin en büyük uyarıcılarından biri olan bir öc alma isteği bırakırlardı. Her savaşımında, düelloyu kabul eden herkesin yenilme tehlikesini göze alacağı açıktır; ama bu, yenildiğini kabul etmek ve vuruşmaksızın teslim olmak için bir neden midir?

Devrimde önemli bir yerin komutasını elinde tutan ve oraa saldırıya girişen düşmana karşı koyacak yerde onu teslim eden kişi, her zaman bir hain davranışı görmeye layıktır. (Almanya'da Devrim ve Karşı Devrim, Engels, s.94-95)

Zafer ve yenilgi bile ancak "devrimci önem" potansiyelinde değerlendirildiği gerçek anlamına kavuşur. Devrimde

kan ve can olacağı, koyu bir karanlıktan aydınlık bir geleceğe uzanan köprüde bir tuğla olacağı bilinciyle; ölümlü gülerken karşılayanlar; son nefeslerinde bile devrimi solumanın güzelliğini yaşayan devrimin gerçek yapıcılarıdır. Onlar böylesi anlarda ölümü seçmenin aslında **sonsuz bir yaşamı seçmek** demek olduğunu bilirler. G gerektiğinde ölmesini bilmenin yaşamdan vazgeçmek demek olduğunu da...

İki karşıt gücün tüm açıklığıyla karşı karşıya geldiği savaş zamanları, sergilenen pratiğin neye hizmet ettiğini net olarak görebilme olanaklarını yaratır. Saflar çok nettir. Ancak sözkonusu savaşımın farklı biçimler altında sürdüğü "savaş-dışı" koşullarda tutarlı bir çizginin izleyicileri olabilmek çok yoğun bir uğraşı gerektirmektedir. Kişinin kendisiyle amansız bir kavga içerisine girmesi ve bu kavgadan başarıyla çıkması, sürekli bir kendini aşma, geliştirme çabası içinde olmasını şart koşmaktadır.

"Durumunuz ağır mı?" diye mırıldandı. "Son eriniz için bile kahraman demek gerekli Yoldaş Momiş-Uli. Öyle değil mi?"

"Evet, böyle bir kuşak yetiştirdikten sonra ölmek artık güç değil... Ama daha yaşayacağız, savaşacağız ve Alman'ı Moskova'nın önünden kovacağız. O zaman arkadaşlar, beni yine etli pilav yemeğe çağırma unutmayın?"

Devrimci samimiyet ve inancın sarmaladığı bir yürek ve beyinden çıkabilecek sözler bunlar. General Panfilov'un sözleri.

Ölüm, amaçlarına kilitlenmiş bir dava insanı için hem kolay hem de zordur. Bir Afrika atasözü; doğanın insanlara babalarından miras kalmadığını onun çocuklardan ödünç alındığı söyler. Gerçek bir devrimcinin de hayatı devrimden ödünç alınmıştır. Onu devrimin ihtiyaç duyduğu anda gözünü kırpmadan verebilmeli ve yine onu devrimin ihtiyaçları noktasında en yararlı şekilde kullanmalı ve korumalıdır. Yaşamını kavgaya vermek, dar bir bakış açısından "ondan vazgeçmek" olarak değerlendirilebilir. Oysa kavganın insana yaraşır bir yaşam sürme uğruna verildiği düşünüldüğünde, tüm hücreleriyle kavgaya atılmanın insanca yaşama adım atmak demek olduğu görülür. Bu anlamda kavga süreci sınırsız bir özverinin gösterildiği alan olarak değerlendirilebileceği gibi, insana ait özün kazanıldığı bir alan olarak da görülebilir. **Kavganın insanı** oldukça, sahip olunan bir öz. Kaybedilen değil kazanılan, mutsuzlaştıran değil mutlandıran, eksiltene değil çoğaltan. Ancak düzenin ittiği noktadan yaşama ve kavgaya bakanlar onda insana dair olumsuzluklar bulabilir. Özgürlük, uğruna kavga verildiği oranda yaşanabilir. Ne kadar kavganın insanıysak o kadar özgürüz demektir. Kavgada attığımız her adım, bizi çepçevre saran ve teslim almaya çalışan bu köleleştirici düzenin çemberini kırmak demektir. Bu çemberin, onu vareden düzenin tarihin çöplüğüne atılmasıyla tam olarak kırılabilmesinin bilincinde olan devrimciler, yaşamlarının bizatihi kendisiyle bu sonucu adım adım hazırlarlar.

Bir Alman saldırısı esnasında savaş alanından kaçan ardından günler sonra tabura dönen Zaev, Momiş-Uli tarafından ölüm cezasına çarptırılması önerisiyle savaş mahkemesine verilir. Mahkemeye verdiği yazılı savunmada suçunu saklama çabası içerisine girmemesi karşısında Momiş-Uli onu affeder. Tabura döndüklerinde aralarında şöyle bir diyalog geçer:

"Zaev, herşeyini yerli yerine tak" dedim. (Zaev'in tüm rütbeleri sökülmüştür önceden)

(...)

"Yine ikinci bölüğe komuta edeceksin" dedim.

"Başüstüne yoldaş Kombat, ikinci bölüğe komuta edeceğim."

Çantamdan Zaev'in karısına yazdığı mektubu çıkarıp uzattım.

"İşte karına yazdığın mektup" dedim. "Onu yırtabilirsin."

Zaev, mektubu aldı ve biraz düşündü.

"Hayır onu yırtmayacağım..."

(...)

"Onu suçumu satın aldıktan sonra yırtacağım." (s.447)

Zaev'in bu tavrı; zaafı, eksikliği, tecrübesizliği yüzünden tökezleyip yere düşen bir devrimcinin, bu olumsuzluk karşısında sergilemesi gereken tavra çok iyi bir örnek teşkil eder. İçine düşülen noktadan ancak yılmadan çok daha fazla çaba sarfederek çıkılabileceği gerçekliğini ifade eder. Rosa'nın; "daha yenilmedik ve eğer ondan öğrenirsek yine kazanırız" sözünde ifadesini bulan, yenilgiden öğrenme ve öğrendiklerimizle çok daha kararlı bir şekilde yola devam etme anlayışı bir kavga insanı için son derece önemlidir.

Kitap boyunca çizilen Zaev kişiliğinde onun yaşadığı zaafın nedenlerini de bulabilmek mümkündür. Zaev kişiliğinde savaşçı yan önemli bir yer tutar. Bunun yanında; disiplini çiğnemek, kendini geliştirme çabası içinde olmamak, mevcut haliyle her zorluğu alt edebileceğini sanmak gibi kişiliğine damgasını vurmuş çeşitli zaafı vardır. Hatta bu konuda cüretkârdır da... Ancak, bilinir ki cüretkârlık disiplinle, eğitimle, bilinçle yoğrulmadığı/geliştirilmediği sürece, karşıtına dönebilme potansiyelini her an bağrında taşır.

Çok kısa zaman dilimlerine sığan ani savrulmalarda beliren yolun taşları aslında öncesi süreçlerde yavaş yavaş döşenmiştir. Bu noktada verilen karar aslında bir sonuçtur. Düzenle bağlarını koparamamış, bir yanılla hep onunla barışık kalmış olmanın sonucu, gereken tavrı zamanında gösterememek biçiminde ortaya çıkar. Bir devrimci her an'ı devrime kilitlenmiş bir yaşam sürmelidir. Temel belirleyeni devrim olmayan bir yaşam süren kişi devrimci mücadelenin gerektirdiği kararlılığa hiçbir zaman sahip olamayacaktır. Ayağı takılıp yere düşecek ve bir zaman sonra mücadelenin dışına düşecektir. Kavganın insanı olmak, amansız bir ısrarın insanı olmak demektir aynı zamanda.

“Ne yapmak zorunda olduğunu bilersen yönetim de olacaktır. Eğer görevin ne olduğunu bilerseniz ayrı gruplar halinde de çarpışabilirsiniz. Telefon olmasın, bağlantı olmasın, savaş yine de yönetilecektir...” (s.478)

General Panfilov'un savaş stratejisinde temel eksenlerden biri olan bu perspektif çok önemli bir doğruyu işaret eder.

Devrimci savaşımın örgütlü, koordineli bir faaliyet olarak yürütülmesi en temel doğrulardan biri, belki de en temelidir. Karşı-devrimci gücün altedilebilmesi ancak en az onun kadar örgütlü olması gereken bir faaliyeti şart koşar.

Siyasal iktidarın ele geçirilmesi de demek olan devrim, çok büyük bir enerjinin açığa çıkarılmasını ve ona yön verilmesini öngerektirir. Çok çeşitli alanlarda süren mücadelenin ortak hedefler noktasında birleştirilmesi merkezi yapıların temel görevidir. Ve bu görevin yerine getirilmesi devrim için yaşamsal öneme sahiptir.

Devrimci mücadeleye yön verme görevi sürekli açık olması gereken iletişim kanallarını zorunlu bir ihtiyaç haline getirir. Bu kanalların karşı devrimci zor aygıtınca kimi zaman tıkanıp, çalışamaz hale geldiği durumlar çokça söz konusu olacaktır. Böylesi zamanlarda merkezi yapıyla bağ kesildi diye oturup bekleme türü bir tavır devrimcilik dışına düşmekle eşanlamlıdır. Mücadelenin her hal ve koşulda yürütülmesi gerekliliği bir devrimci için temel görev olarak anlaşılmalıdır. Bunun için bir devrimci gerektiğinde tek başına “bir örgüt gibi” hareket edebilme iddiası ve yeteneğine sahip olmalıdır. Elbette bu sadece “evet öyle davranacağım” demekle kazanılabilecek bir özellik değildir. Devrimin uzun erimli yolunun nerelerden ve kimlerle yürünerek geçeceğini bilmek, içinde bulunulan an'ın görevleriyle onun arasındaki bağlantıyı kurabilme becerisi; o an ne yapılması gerektiği sorusunu doğru cevaplayabilmenin temel gerekleridir. Eğer böylesi bir kavrayışa ulaşılmışsa, örgütle bağın kopması durumunda bile mücadelenin doğru bir biçimde yürütülmesi sağlanabilir. Devrime bağlılık ve hareketin ideolojik-politik hattının özümsemesi bizi her türlü olumsuz durumda doğruya yöneltecek temel taşlardır. Bunlara sahip olmak ise **çok kararlı ve disiplinli** bir faaliyetin insanı olmakla mümkündür.

“... Ordunun kitle halindeki kahramanlıklarını okumuş ya da duymuşsunuzdur. Bu doğrudur. Yalan değil, ancak unutmayın: Kitle kahramanlığı yoktur, önder olmazsa, ilk atılan olmazsa kitle kahramanlığı olmaz. Askeri saldırıya kaldırmak kolay değildir. İlk çıkan kimse olmazsa, ötekileri çekip sürükleyecek kimse bulunmazsa asker kalkmaz.” (s.238)

Önder olmak önde olmak yol göstermek demektir. Devrimci mücadelenin başarıya ulaşması ona önderlik eden hareketin son derece kararlı, disiplinli, savaşçı bir yapıda olmasını zorunlu kılar. Siyasal hareketlerin sürece içinde bu niteliklerle tanımlanabilir olması önder kadrolarının pratikte sergilediği tavra bağlıdır. Bu an-

lamda önder kadrolar harekete kişilik kazandıran temel unsurlardır. Önder kadroların mücadele içerisinde sergilediği örnek tutum ve davranışlar benimsenir, gelekselleşir ve o hareketi tanımlayan bir değer haline alır. Ve bu süreç bir siyasal hareket için en önemli noktaya varır: Değerlere bağlılık hareketi ifade eden temel değer haline alır. Hareket sağlam temellere oturmuş demektir. Artık ne kadar darbe alınsa da, hareketin devrime ilerleyişi durdurulamaz. Yaprakları dökülen, dalları budanan ama gövdesine dokunulamayan bir ağaç gibi kökleşmiştir. **Önder kadrolar siyasi hareketler için ağacın toprakla bağına sağlayan, onu ayakta tutan kök, gövde gibidir. Kan ve canla oluşmuş bir gövdedir bu. Ağaç, kadroların ter ve kanıyla yaşam bulur, gelişir, kökleşir.**

“O kutsal idealimizin bir öncüsüydü! ondan duyduğumuz her söz bu ideali yaşatmıştır. Çalışanların, ezilenlerin büyük idealini o yaşatmıştır.” (s.611)

Önder kadro, Momiş-Uli'nin Panfilov için söylediği yukarıdaki satırlardaki gibi sosyalist idealleri, kişiliğinde, davranışlarında cisimleştiren bir yapıya sahip olmalıdır. O yaşamında burjuva dünyasının tüm pisliklerinden arınmış sosyalizme ait tüm güzellikleri yansıtabilmelidir. Çalışanların, ezilenlerin büyük idealini yaşatmalıdır.

Momiş-Uli'nin komutanlığı bırakması durumu ortaya çıktığında, kendisine ilişkin yaptığı şu değerlendirmeyi istemeden duyar Rahimov;

“Komutanlar yaratıcı adamlardır. Savaşta bir sanattır. Sadece buyruklara uymak, komutan olmak için yeterli değildir. Herşeyi bilmek de bir anlam taşımaz. Bençe yaratıcılar gerekli. Yürekli ve kararlılık sahibi olmak gerekli. Rahimov, olağanüstü bir yardımcı olacaktır.”

Tabur komutanına bir şey olması olasılığında askeri kurallara göre komutayı devralması gerkeken kişi olan Rahimov bu değerlendirme karşısında hiçbir alınganlık göstermez. Komutanına onun yaptığı değerlendirmeyi duyduğunu belli eden bir şekilde “siz haklısınız yoldaş” der. Momiş-Uli o an Rahimov'un yüzündeki ifadeyi, “Siyah gözlerinde bir anlık bir kırgınlık gölgesi bile yoktu” diye aktarır.

Kavga sözkonusu olduğunda kişilerin birikim, yetenek ve kararlılıklarına göre değerlendirilmesi gerektiğini bilen Rahimov bu noktada kendisine karşı son derece dürüsttür. Kelimenin tam anlamıyla bir dava adamı olarak değerlendirilebilecek Rahimov için önemli olan şey daima hareketin (yani devrimin) çıkarlarıdır. Mücadelenin başarıya ulaşması gözetilmesi gereken ilk ve en önemli şeydir. Bu noktada onun için hiçbir kişisel hesap ve değerlendirme olamaz. Çünkü o sadece kavganın insanıdır, devrimci savaşımın insanı...

Moskova Önlerinde, bütün yoldaşlarımızın, eğitim amaçlı olarak okuyup özümsemesi gereken **yolgösterici** bir kitaptır. Yaptığım bu tanıtım yazısının, böyle bir adım için gerekli olan isteği kamçılayacağını umut ediyorum.

BİR DERGİ VESİLESİYLE, YABANCILAŞMA ÜZERİNE ÖRNEKLİ DEĞERLENDİRMELER

Elimize, “Yeni Zamanlar” isimli bir dergi geçti. Okuduklarımızdan anladığımız kadarıyla, “yeni ve farklı bir yayın projesi üzerinde” bir yıldır uğraşılıyormuş; giderek de bir haftalık olması öngörülmüş. Gel gör ki, gel zaman git zaman, yeni dergilerin yayınlanmış olması, olanaklar, şartlar, vs. derken iki aylık olmasında karar kılınmış. Bu derginin “güncelliği” de olacak, ama “düşünsel” yönü ağır basacakmış. Bu arada yazı, öneri, mali destek gelmezse zamanında çıkamayacaklarını da özellikle vurgulamaktalar. Aslında bu ayrıntılardan daha önemlisi ve bizi böyle bir yazı yazmaya yöneltten konu, “Yeni Zamanlar”ın “Merhaba” başlıklı, İbrahim Sevimli’ye ait yazıdır.

Hepimiz biliriz; çevremizde yaşanmış veya başımızdan geçmiştir. Yaşamımızın hemen hiçbir sahasında henüz kendimize ait büyük başarı ve üretkenliğin olmadığı genç (ortaokul, lise) yaşlarımızda, geliştirdiğimiz herhangi bir etkinlik; yazdığımız bir yazı, bir şiir; ortaya çıkmış bir ürüne koyduğumuz bir katkı, adımızın bir yerlerde geçmesi içimizi çocukça bir heyecana boğar. İçi içine sığmaz bir hal alırız. Bu durumumuz, “büyüklerimiz” tarafından hoş bir gülümseme ile karşılanır; gerçekte temiz/masum bir boyut içermektedir.

Ne var ki son dönemlerde bu türden örneklerle, bir başka yerlerde ve bir başka yaş gruplarında rastlar olduk. Bunun dikkate değer en önemli yanı, vaktinde adeta “feleğin çemberinden geçmiş” olanların, böylesine ucuzluklara ihtiyaç duyar hale gelmesidir. Hafızamızı yoklarsak, solda “yeniden yapılanmacı”lığa soyunan çevrelerin, ÖDP’vari gelişmelerin bu türden ortak özellikler yansıttığını görürüz. Kavgayı kan ve can bedeli sürdürenleri, yarı yolda bırakıp kenara düşerken, gariptir ki mücadelecileri marjinallikle (kenarla ilgili olan anlamındadır) suçlarlar. Dün, üzerinde yaşadığımız coğrafyayı sarsan güç, olanak ve iradelerini unutup, bugün Ankara’da bir “süpürge” eylemi gerçekleştirdiklerinde veya örneğimizdeki gibi, yurt dışı koşullarında, aralarında pratik yaşam ve amaç bütünlüğü de bulunmayan 5-10 yazardan toplanan yazıları bir dergi formunda yayınladıklarında çocuklar gibi sevinirler. “Bakın, biz de-

miştik, bu iş olacak” biçiminde abartılı anlamlar da yüklediğini görürüz.

Bunlardan başka ve asıl önemlisi, derginin “Merhaba” yazısında, satır aralarında yer alan ve aslında “marjinallerden uzak duruyoruz, yenilik peşindeyiz, birbirimize irade dayatmayacağız, vb.” biçiminde dışavuran bu türden gemilerin nerele demirlediğini net olarak ortaya koyan gerçekliklerin kavranmasıdır. Çalışma ortamına, gerçekleşmiş olan yabancılığa, nelerin “şok” sebebi oluşturduğuna baktığımızda; belki biz “şok” olmayacağız ama, insan(lar)ın devrimcilikten sonra yokuş aşağı düşmeye başladığında, kaybedilen irtifanın boyutlarını görmek açısından önemli örneklerle tanışmış olacağız.

Söz konusu yazının belirli bölümlerini okuyarak devam edelim:

“Yazılar yavaş yavaş gelmeye başlamıştı. 8.GÜN’deki röportajdan sonra mektuplar gelmişti ve ayrıca nasıl bir dergi yapabileceğimize dair kafamızda bir resim oluşmuştu. Bir bakıma rahatlamıştık. Yazıları dizmeye ve sayfaları yapmaya başlayınca heyecanımız daha da arttı. Bununla da kalmadı, çalışma şevkimiz de arttı. Bilgisayarda sayfa yapmaya başladığımız ilk gün, saatlerin nasıl geçtiğini pek anlamadık, bir baktık sabahın 5’i olmuş. Ertesi gün bir araya geldiğimizde birbirimize, bir önceki gün, eski günleri hatırlamış ve uygulanmış olduğumuzu itiraf ettik.”

Samimi ve içten bir çaba içerisinde olan; enerji ve birikimini, bulunduğu her koşulda devrim için kullanan insanlar; ister dağda ister hapisanede; varoşlarda, kentte veya yurt dışında olsun her koşulda vaktini iyi değerlendireceği için, “nasıl geçtiğini farketmez”. Sabahın 5’ini etmek ise, “uykudan çalmanın” önemli ve yararlı fiiller için bir zorunluluk olduğunu bilen her insan tarafından, sıkça yapılmakta olan/yapılması gereken bir şeydir. Yıllar sonra geçmiş bu vesileyle anmak ise, bugüne dek hangi sorumlulukların ihmal edildiğinin çarpıcı bir göstergesidir. Üzerinde devrim yapma niyeti taşınsa da, toprakları terk edilen bir ülkeye belirli oranlarda yabancılıklaştırmak, anlaşılır bir durumdur. Ama burada yabancılığa, insani normların gereklerine dek sızmış durumda. Biz, dağdaki in-

san kar altında ve kurşun/bomba riskiyle sabaha dek nöbete duruyor diye; hapisanede “eski yoldaşlarımız” kanlarını dökmek için sabırsızlanan askere, polise ve gardiyana karşı gerektiğinde günlerce uyumuyor diye, siz de uyumayın demiyorsunuz. Ama bugün de ister devrimci, ister demokrat, ister insan olunsun taşınan her kimliğin gerekleri olduğunu ve pek çok şey yapılabileceğini biliyoruz. Bu artık bir onur ve ahlak sınavıdır; ki yasak savarak başarı notu alınacak türden de değildir.

“Hazırladığımız taslak sayfaları, Mehmet’in yeniden yaptığı kapağı ve logoyu diğer arkadaşlarla birlikte tartışır ve değerlendirirken, herkeste yeni bir güven duygusunun işaretlerini görmek, başka bir sevindirici durumdu. Sadece bunu mu; farklı yerlerden gelmiş olmakla birlikte bugün bir şeyleri paylaşıyor, birlikte hareket ediyor, birlikte üretiyor olmanın verdiği hazı herkesin yüzünde okumak mümkündü. Hepimiz daha bir ışıklı gözlerle bakıyorduk sayfalara ve birbirimize. Bir ara Süha, (ilham gelmiş olmalı ki, e ne de olsa serde şairlik var) okurlara açıklama bölümüne ek yapılması önerisiyle hemen o sırada yazıverdiği bir metni okudu bize. Fakat bazı arkadaşlar metni şiirimsi ve pek fazla komünist bulunca önerisinden vazgeçti. Ben de kendisine, bu centilmenliğini kutlamak için Tevfik’in getirdiği rakıdan bir bardak ikram ettim. O akşam, toplantıya katılanlar olarak bir yandan Tevfik’in getirdiği rakıyı, şarabı, birayı yudumlar, kabak çekirdeğini çitlerken bir yandan da sayfaların durumunu konuşuyor, dergi adına çıkacak yazıyı tartışıyorduk. (sallanan sayfa görürseniz sorumlusu Tevfik’tir!)” (abç.)

Aslında bu paragrafın ayrıca değerlendirmeye ihtiyacı yok. Kendi kendini bir güzel anlatıyor. Ancak, arkadaşlarımıza rakı, şarap ve bira az geldiyse, biz Türkiye’den rakı (hem de “boğma” olanından) gönderelim; nostalji için iyi gider.. Üstelik, memleketin haline içmek gerekirse, memleket rakısı daha yakışık düşer. Neyse, aslında içkinin üzerinde fazla durmamalı; bu türden şahsiyetler, bizleri marjinal ve dinazor ilan etmek için

ikiyi bir malzeme/gerekçe olarak kullanmaya bayılırlar.

"İkinci şoku Erhan yaşadı. Çünkü, bir veteriner olarak ülser tedavisi üzerine (hem de sancısız) yazdığı yazının, derginin yeni konsepti gereğince yayınlanıp yayınlanamayacağı tartışmasından kendisinin de evet oyuyla yenik çıkmıştı. (Yeni Zamanlar, anlaşılmaz bir dergi değil mi? Olacak iş değil! Yayın kurulunda yer alan birisinin yazısı dergide yayınlanmıyor. Bu eski sol mantığa uygun değil, ama ne yapalım, Yeni Zamanlar' da yaşıyoruz. Nerede o eski Merkez Komiteleri, Yayın Kurulları, kararlı karar vericilerimiz. Büyüklerimiz, otoritelerimiz? Tekrar işlemeye başlasalar da bizim gibiler işsiz kalsa ne iyi olur değil mi?)" (abç.)

Merkez Komiteleri tekrar işlemeye başladığında işsiz kalacaklarına göre, bu önemli şahsiyetler, Merkez Komitelerinin yerini dolduruyor olsa gerek!... Aslında yazının bütünü gibi bu paragraf da varolan yabancılaşmanın boyutunu sergiliyor. Bu "tekrar işlemeye başlasalar" ifadesi aynı zamanda bir yok saymayı da içeriyor. Bu tür çevreler, kendilerinin bulunmadığı işi beğenmeyeceğinden genellikle varlığını da kabullenmezler. Olur ya, Türkiye'de sınıflar mücadelesi, bu üzerine ölü toprağı çekerek "dinlenmeye" geçen şahsiyetlerin "keyfini" bekliyordur!...

Kendi kendini olumlamak için tutunulan şu ucuz göstergeye bakın; yazı kurulundaki birinin hazırladığı yazının yayınlanmaması, olacak iş değilmiş... Yani geçmişteki o devrimci organlaşmada böyle örneklerle rastlanmazmış. Düşünün bir kez, siz yazı kurulundasınız ve bir yazı hazırlıyorsunuz. Bu işi sizinle beraber paylaşan diğer yoldaşlarınız, size söz konusu yazının çeşitli nedenlerle dergiye uygun düşmeyeceğini anlatıyor ve siz ikna oluyorsunuz... işte, "olacak iş değil!" denen ve gerçekte paylaşımın, dayanışmanın, hoşgörü ve saygının sıçramalı gelişim sağladığı devrimci ilişkilere yakışık görülmeyen şey/ölçü budur. Görünen o ki, ortada sadece değer erozyonu yok, mesele salt yabancılaşma da değil; yaşanmış gerçeklerin açıkça inkarı ve çarpıtma söz konusu...

Karar vermede "demokratik" davranışlarını her vesileyle hatırlatma/vurgulama gereği duyan bu türden camiaların "özne"lerine dikkat ederseniz, çoğu kez böyle ucuz meselelerden aldıkları dayanaklar dışında, yaşamlarında demokratik olduklarına dair herhangi bir örneğe sahip olmadıklarını görürsünüz.

Gerçi fazla sertleşmeye de gerek yok aslında; arkadaşlarımızın başka oyuncakları ve mutlanma sebepleri olmadığı için, onları hoşgörmek lazım!..

UNUTMA BENİ

Kulağımı dayadım toprağa
susamışım yeşile
renklerin doğal görünümüne
hele maviye o dupduru göğe
susamışım.
Dostların gülümseyişine
işte o an öyle birşey geldiki topraktan
anasının karnında bıçaklanan bir bebeydi
seslenen "unutma beni" diye
Maraş'tı, Çorum'du
kulağıma gelen
abi unutma mavinin güzelliğinde acımızı
unutma silah seslerini
ve dizelerin bahsetmesin doğanan güzelliğinden
bizim kanımızın kırmızılığı olmadan
derinden geliyordu sesler
ama bir o kadar net ve güzel
darağacından sesleniyordu biri
dostum bu çimli yerde astılar beni
yeşile hasret komadılar yani
ölüme götürürken
baktığın her yeşilde hatırla beni
maviyi göremedim, laciverti o sıra gökyüzü
benim yerime de bak o güzelliğe
ve dizelerin bahsederken yeşilden ve maviden
ben de olmalıyım içinde
unutma beni ve darağacını
çok güzeldi ortalık
susamışım yeşile renklere
ve duru maviye
hele de dostların sıcak gülümseyişlerine
doyasıya içemedim
toprağı dinledim gelen sesleriyle
bir tuhaf oluverdi yüreğim
ve haykırmak geldi içimden
maviye olan sevgim söndükçe
unutmadım sizleri unutamam da

Çalışmalarınızda başarılar dilerken sizleri hasretle kucaklıyorum. Devrimci Yol hareketinin nasıl 80 öncesi Türkiye halklarının kurtuluş umudu olduysa gelecekte de bunun böyle olacağına yürekten inananlardanım.

Dergide direniş komiteleriyle ilgili yazıların yayınlanması geçmişte örgütlenmelerle ilgili yazıların yayınlanmasını bekliyoruz.

Bugün halen Türkiye'de kendisinden başka devrimci hareket olmadığını savunan geçmişte Direniş Komitelerini savunmak THKP-C inkar etmektir diyenler Halk Meclisleriyle övünmekte, bunun Direniş Komiteleriyle benzerliğinin cevabını verememekte. Bugünün Türkiye'sinde devrimci hareketlerinin birliğine her zamankinden fazlaca ihtiyaç olduğunu bildikleri halde maalesef Devrimci Yol'un sırtına basarak biryerlere geleceklarini sanıyorlar. Bu da şunu göstermektedir, kendi açılımlarına güvenmeyenler, meyve veren ağacı taşlamak tadırlar... Zafer ergeç Türkiye halklarının Devrimci Yol'unun olacaktır.

Devrim İçin Tek Yol Devrimci Yol

*Devrimci Selamlar
Sakarya'dan Devrimci Hareket Okuru
Arslan*

Yoldaşlar;

BAHADIR DENİZ

Yürüdüğümüz yolda değerlerimiz ne denli berrak olursa olsun, üzerimizde koyu gölgesini hissedelim diye, güneşimizi örtmek isteyen asık suratlı bulutlar olacaktır. Reddettiğimiz dünyanın, müsebbibi olmadığımız “günah”ların faturası bize çıkartılmak istenecektir. O görkemli finale ait tüm renklerin tarifini en canlı biçimde yapsak da, ucuz ve ilkel yakıştırmalarla muhatap edildiğimiz olacaktır. Ancak, bulunduğumuz yerin başlı başına bir üstünlük ve güzellik sebebi olduğunu unutmduğumuz ve böyle bir duruşun hakkını verdiğimiz sürece, söz konusu yakıştırmaların muhatap almaya değmez olduğu görülecektir. Bizler gücümüzün de, bu güçle amaca nasıl ulaşılacağına da bilincindeyiz. Kendimiz gölgelere itibar etmediğimiz sürece, gölgelerin yaşam alanımızdaki parılıya dayanma gücü olmayacaktır. Unutulmamalıdır ki “taşı delen suyun gücü, damlalarının büyüklüğünde değil, sürekliliğindedir.”

Mütevaziliği ve iddialı olmayı aynı kimlik özellikleri olarak taşıyan yoldaşlarımız, bizler için bir onurdur. Ancak, yaşam öylesine geniş boyutlu bir alan ki, tüm güzelliklerine ve direnebilme kabiliyetine rağmen, yoldaşlarımızın koşullara yenik düşmesi (yutulması) bir olasılık olarak varlığını korur. Bu olasılığı ortadan kaldırmanın ve daha emin adımlarla yola devam etmenin koşulu, hareketimiz tarafından ortaya konan perspektifi, açısını daraltmayan biçimde kavrayabilmektir.

Yoldaşlar;

Fiziken çeşitli parçalardan oluşan insan, toplumsal bir varlık olarak yaşam sürerken de parçalı bir görüntü oluşturabilir; hatta sırf parça halini alabilir. Yaşama yüklenen anlam, sahip olunan işlev, harcanan emeğin miktarı ve zenginliği görüntüye de yansır. Kimi durumlarda insan, sadece bir mide, bir ağız, bir beyin veya cinsel bir organdır sadece; yemektir, içkidir yataktır, cinsellik, vb.

İnsan, geceleri yatağa, aşılmış günle barışık halde girmiyorsa, sabah yeni güne doğar gibi uyanmıyorsa; çok işlevli bir bütün olmaya elverişli olan fiziksel ve ruhsal yapısını derleyip toplayamamış, ileriye doğru mesafe alınan bir rotaya sokamamış demektir. Fiziksel hiçbir eksikliği olmayanın topallaması, göz arızası olmayan birinin bir çeşit körlük hali yaşaması mümkündür. Tersine, insanın kolunu, bacağını ve hatta gözlerini kaybetmesi bile; yaşama küsmesi ve bir çeşit ölüm olan tembelleğe düşmesi için yeterli bir neden değildir. İnsanın, yüreğinde ısıtıp beyninde çoğalttığı düşleri gerçek kılma kapasitesi, insan yanının büyüklüğü ile ilintilidir. Sahip olduğu enerjiyi işe çevirmek, koşullarını sürekli daha iyiye zorlamak, emeği verimli kılmak insana ne denli yakışık düşen olgularsa, tembellek de o denli yakışsızdır.

“Körlük, dehşet verici bir şey; ancak körlük bile fet-hedilebilir. Bundan çok daha tehlikeli başka bir şey

var: Tembellek. Sıradan insan tembelleği. Evet ne zaman ki insan artık çalışma dürtüsü gereği hissetmiyorsa, ne zaman kalbi boşsa; ne zamanki, geceleyin uymak için yattığında, ‘henüz sona eren gün içinde ne yaptım?’ sorusuna cevap bulamıyorsa korkulacak şey budur.” (Selam! Yaşam Ateşi, N. Ostrovski, s.12)

“Selam Yaşam Ateşi” diyenler için yaşamın kararına olasılığı yoktur. Ateş harlandığı sürece, sıcaklık ve ışık demektir. Ama aynı ateş, sönmeye terkedilmişse, etkileri tersine olur. “Eğer ateşi körüklemezseniz, duman içinde çöplüğe gömülürsünüz.” (age., s.13)

Körlüğün hareketsizlikle birleşerek yatağa mahkum ettiği Nikolai Ostrovski, “Hayat kendilerine acımasızca vurduğunda, sızlanmaya ve isterikleşmeye başlayan insanlardan derinden nefret ediyor ve onları küçük görüyorum” (age., s.18) derken, aynı zamanda zoru başarmanın, ölüme meydan okumanın onurunu simgeliyordu. Romain Rolland’ın “Işık veren bir faaliyet meşalesi” olarak adlandırdığı Ostrovski’nin, kalemi kavramakta güçlük çeken parmaklarla ve kör gözlerle yazdığı satırlardan, sağlam olan pek çok insanda rastlanmayan bir umut ve yaşam sevinci aktıyordu. Yazdığı satırlar üst üste gelip birbirine karışmasın diye, üst kapağında enlemesine yaklaşık 8 milimetre genişliğinde paralel yarıkları olan bir karton dosya kullanıyordu. Karısı ya da annesi, yatmadan önce, dosyasına 25-30 kağıt yerleştiriyor ve yanına birkaç tane açılmış kurşun kalem bırakıyordu. Kendisine kötü davranan koşullara karşı böyle bir direniş, insanlığa karşı böyle bir sorumluluk; Ostrovski’yi, her türden tembellek anında insanları utanca boğacak bir simge haline getirmiştir.

22 Aralık 1936’da, daha 32 yaşındayken ölen Ostrovski, yaşama veda ettiği gece, yatağının başında bekleyen karısına “Eğer hayat sana kötü davranmaya kalkarsa, beni hatırla” (age., s.25) der.

Yaşama kolayca küsebilene, hatta bunu marifet zanneden insanlara, dönedöne Ostrovski’yi anlatmak gerekiyor. Birer Ostrovski olmasalar da, yaşamlarına “Ostrovski”ce yanlar katarlar belki de...

Bir yatağa uzanın, gözlerinizi yumun ve bir an için rüya gördüğünüzü düşünün; atın üzerindesiniz ve güneşi karşılamak için yarış halindesiniz. Birden bire telefon çalıyor ve sizi rüyadan uyandırarak acı gerçekle yüz yüze bırakıyor. Gerçekte siz, kör ve felçlisiniz. Bu nedenle, uyandığınız halde, gözlerinizi açmaya bile yeltenmiyorsunuz. Ve her sabah olduğu gibi o sabah da içinizde, yaşam ve ölüm arasında bir savaş başlıyor. İşte, Ostrovski’nin içindeki bu savaşı her sabah yaşam kazandı. Ta ki bedeni doğal ölüme geçinceye dek.

Evet yoldaşlar, bize yakışan, hiçbir sorun karşısında “pes” etmemek ve yaşamı “Ostrovski”ce karşılayabilmektir.

Hepinizi yüreğinizden öpüyorum.

Her yoldaşımızın yaşam içerisinde kazandığı çeşitli deneyimler vardır. Bu deneyimleri/birimi Marksist-Leninist öğreti ışığında irdelemek ve yol gösterici, perspektif açıcı sonuçlar çıkarmak mümkündür. Tersine olarak, söz konusu pratiklerin bir yöntem dahilinde toparlanamamış ve dolayısıyla bakış açısını bozucu etkide bulunan disiplinsiz parçacıklar olarak kalması da olasılık dahilindedir. Bir anda perspektif bütünlüğüne ulaşmak, bir anda fikrî bir sistematığın olgun evresini yakalamak ve gereklerine uygun pratik duruşlar sergilemek kolay değildir.

Oluşacak olan kafasal gelişim ve zihin açıklığı, yürekte de bir berraklık sebebi olur. İnsan, yaşam içerisindeki duruşuyla ve içine girdiği uğraşlarla barışık olmaya başlar. Severek yapılan her iş, yürek okşayıcı bir fiil olarak etkide bulunur. Aynı iş amaç etrafında buluşan insanların heyecanları da birbirine benzemeye başlar. Bu kimyasal uyum, yoldaşlaşmada bir sonuçtur; acının da sevincin de tadını paylaştırır.

Yaşamın içerisinde, insanal değerlerin ve geleceği temsil eden ufuk zenginliğinin güzelleştirici etkisi ile tanışan; soluğunu kirletmemeye yeminli insanların gelecek yürüyüşünde pay sahibi olabilmenin onurunu keşfeden özneler, mücadeleden uzak duramazlar. Bunlar devrimcidir ve laboratuara kendini kapatıp bir işin "kimyası ve anatomisiyle oyalanan bir burjuva bilim adamı gibi ilgisiz ve seyirci" olamazlar.

Devrimci bir yolun özenle çizilmiş güzergahında ilerlemek varken, ara sokak tercihlerinde bulunmak, doğanın bahşetmeye hazırlandığı güzelliklerden uzaklaşmak anlamına gelir. Doğru seçilmiş bir safta yol alınmadan; yolun düzlükleri gibi kavisleriyle de barışık olmadan devrimci bir yaşamın içerdiği potansiyel tadlar algılanamaz.